

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. rugpjūčio 21 d.
(OR. en)

12380/23

COASI 155
ASIE 78
CFSP/PESC 1158
PE 98
ECOFIN 827
WTO 133
COHOM 180

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. rugpjūčio 18 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	JOIN(2023) 30 final
Dalykas:	BENDRA ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI „Ypatingasis Administracinis Regionas Honkongas. 2022 m. metinė ataskaita“

Delegacijoms pridedamas dokumentas JOIN(2023) 30 final.

Pridedama: JOIN(2023) 30 final

SAJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOJINIS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2023 08 18
JOIN(2023) 30 final

BENDRA ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Ypatingasis Administracinis Regionas Honkongas

2022 m. metinė ataskaita

BENDRA ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

YPATINGASIS ADMINISTRACINIS REGIONAS HONKONGAS

2022 M. METINĖ ATASKAITA

Santrauka

Nuo 1997 m., kai Honkongas buvo perduotas Kinijos Liaudies Respublikai (KLR), Europos Sąjunga (ES) ir jos valstybės narės atidžiai stebi Ypatingojo Administracinio Regiono (YAR) Honkongo politinę ir ekonominę raidą.

Laikydami 1997 m. Europos Parlamente priimto įsipareigojimo, Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis teikia metines Honkongo raidos ataskaitas, itin daug dėmesio skirdami principo „viena šalis – dvi sistemos“ įgyvendinimui ir Honkongo autonomijai, kaip nurodyta Pagrindiniame įstatyme.

Tai – 25-oji ataskaita, apimanti 2022 m. Tais metais (toliau – ataskaitiniai metai) buvo: i) minimos Honkongo perdavimo Kinijai 25-osios metinės, dalyvaujant Prezidentui Xi Jinpingui; ii) antrus metus Honkongui taikomas Nacionalinio saugumo įstatymas (NSĮ); iii) prisaikdintas Johnas Lee – pirmasis vyriausybės vadovas, išrinktas įgyvendinus plataus masto Honkongo rinkimų sistemos pakeitimus. Johnas Lee buvo vienintelis kandidatas. Tuo pat metu 2022 m. toliau mažėjo aukšto lygio Honkongo autonomija ir prastėjo teisių bei laisvių, kurios turi būti saugomos bent iki 2047 m., padėtis.

Ataskaitiniais metais taip pat buvo plačiu mastu įgyvendinamas NSĮ ir aktyviau vykdomi demokratijos aktyvistų ir demokratiją palaikančių politikų teismo procesai. Teismo proceso laukė daug žmonių, įskaitant 47 demokratijos aktyvistus, dalyvavusius pirminiuose rinkimuose, šiuo metu išformuoto Honkongo aljanso už patriotinius demokratinius judėjimus Kinijoje narius, žiniasklaidos magnatą Jimmy'į Lai ir daugelį kitų asmenų. Daugelis iš jų nuo 2021 m. sausio mėn. sulaikyti, kai kuriais atvejais kalinami vienutėse. Nacionalinio saugumo bylose ne kartą remtasi kolonijinės eros kovos su kurstymu maištauti įstatymu. Liepos mėn. Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komitetas pagal Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą atlikdamas ketvirtąjį periodinį vertinimą Honkonge paragino panaikinti ir NSĮ, ir kovos su kurstymu maištauti įstatymą.

Nors Honkonge vis dar galima naudotis interneto laisve, 2022 m. vasario mėn. valdžios institucijos užblokavo joms nepatogų interneto turinį, pavyzdžiui, organizacijos „Hong Kong Watch“ interneto svetainę. Grėsmę interneto laisvei

kelia ir keletas kitų įstatymų, pavyzdžiui, draudimo paviešinti asmens duomenis ir autorių teisių įstatymai.

Lapkričio 28 d. vyriausybės vadovas pirmą kartą paprašė Nacionalinio liaudies kongreso nuolatinio komiteto išaiškinti NSĮ.

Turint omenyje šiuos pokyčius ir įvykius, kyla vis daugiau abejonių dėl teisinės valstybės principo – vieno iš pagrindinių Honkongo ekonominės sėkmės ramsčių – padėties šiame regione.

ES yra viešai ir privačiai išreiškusi susirūpinimą dėl įvykių Honkonge.

Vyriausiasis įgaliotinis ES vardu paskelbė šią deklaraciją dėl Honkongo:

gegužės 8 d. deklaracija dėl gegužės 8 d. įvykusių vyriausybės vadovo rinkimų¹.

Vyriausiasis įgaliotinis tinkle „Twitter“ paskelbė šią su Honkongu susijusią žinutę:

gegužės 12 d. žinutė tinkle „Twitter“ dėl Denisės Ho, Hui Po-keungo, Margaretos Ng ir kardinolo Josepho Zeno sulaikymo².

ES atstovas spaudai pateikė pareiškimą dėl Honkongo šiuo klausimu:

liepos 28 d. pareiškimas dėl pilietinių ir politinių teisių³.

ES atstovas spaudai tinkle „Twitter“ paskelbė žinutes dėl Honkongo šiais klausimais:

sausio 4 d. – žinutę tinkle „Twitter“ dėl internetinės naujienų svetainės „Citizen News“ uždarymo⁴;

¹ Vyriausiojo įgaliotinio deklaracija Europos Sąjungos vardu dėl gegužės 8 d. įvykusių administracijos vadovo rinkimų, ES Taryba, 2022 m. gegužės 8 d., pateikiama adresu <https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2022/05/08/hong-kong-declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union-on-the-chief-executive-election-held-on-8-may/>.

² Vyriausiojo įgaliotinio tinkle „Twitter“ paskelbta žinutė dėl kardinolo Josepho Zeno, Margaretos Ng, Denisės Ho ir Hui Po-keungo sulaikymo, 2022 m. gegužės 12 d., pateikiama adresu https://twitter.com/josepborrell/status/1524463674278264834?s=21&t=waWDgBNVJ77GO5_t9QmZ-g.

³ Atstovo spaudai pareiškimas dėl pilietinių ir politinių teisių, Europos išorės veikslių tarnyba, 2022 m. liepos 28 d., pateikiamas adresu https://www.eeas.europa.eu/eeas/hong-kong-statement-spokesperson-civil-and-political-rights_en.

⁴ Atstovo spaudai tinkle „Twitter“ paskelbta žinutė dėl internetinės naujienų svetainės „Citizen News“ uždarymo, Europos išorės veikslių tarnyba, 2022 m. sausio 4 d., pateikiama adresu <https://twitter.com/nabillaeuspox/status/1478056509825327109?s=21>.

kovo 16 d. – žinutę tinkle „Twitter“ dėl organizacijos „Hong Kong Watch“ – pirmosios užsienio organizacijos, kuriai nacionalinio saugumo policija pateikė įspėjimą⁵;

liepos 1 d. – žinutę tinkle „Twitter“ dėl YAR Honkongo įkūrimo 25-ųjų metinių⁶.

Išrinkus naują vyriausybės vadovą, gegužės 9 d. Didžiojo septyneto (G7) šalių užsienio reikalų ministrai paskelbė bendrą pareiškimą dėl Honkongo.

ES savo susirūpinimą dėl Honkongo pagrindinių laisvių padėties ir autonomijos lygio Kinijos vadovams išreiškė 2022 m. balandžio 1 d. surengtame ES ir Kinijos aukščiausiojo lygio susitikime ir 2022 m. gruodžio 1 d. vykusiame vadovų susitikime.

2022 m. Europos Parlamentas priėmė dvi rezoliucijas dėl Honkongo, kaip išdėstyta toliau.

Sausio 20 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl pagrindinių laisvių pažeidimų Honkonge. Šioje rezoliucijoje Parlamentas „kuo griežčiausiai smerkia tai, kad saviraiškos laisvė, asociacijų laisvė ir spaudos laisvė Honkonge ribojamos taip pat griežtai, kaip ir Kinijoje, ir pakartoja, kad solidarizuojasi su Honkongo žmonėmis, kovojančiais už laisvę ir demokratiją“.

Liepos 7 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl kardinolo J. Zeno ir humanitarinės pagalbos fondo „612“ patikėtinių suėmimo Honkonge. Šioje rezoliucijoje Parlamentas „smerkia kardinolo Josepho Zeno – vieno ryžtingiausių miesto judėjimo už demokratiją šalininkų – ir dar keturių Honkonge veikiančio pagalbos fondo „612“ patikėtinių suėmimą, nes tai išpuolis prieš laisves, užtikrinamas Honkongo pagrindiniu įstatymu, įskaitant religijos ar tikėjimo laisvę“.

2022 m., nors antrąjį metų pusmetį kelionių ir su sveikata susijusius apribojimus imta laipsniškai švelninti, Honkongo ekonomika vėl ėmė smukti. Honkongas išliko trečia pagal dydį investicijų paskirties vieta pasaulyje ir buvo penkta pagal dydį pasaulio prekybos ekonomikos šalis. Nuo 2021 m. birželio mėn. iki 2022 m. birželio mėn. ES įmonių skaičius, palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo 0,9 proc. (iki 1 600 įmonių). Vis dėlto nuo pandemijos pradžios ES

⁵ Žinutė tinkle „Twitter“ dėl organizacijos „Hong Kong Watch“ – pirmosios užsienio organizacijos, kuriai nacionalinio saugumo policija pateikė įspėjimą, Europos išorės veiksmų tarnyba, 2022 m. kovo 16 d., pateikiama adresu <https://twitter.com/nabilaeuspo/status/1504029166622191616?s=21>.

⁶ Žinutė tinkle „Twitter“ dėl Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo įkūrimo 25-ųjų metinių, Europos išorės veiksmų tarnyba, 2022 m. liepos 1 d., pateikiama adresu <https://twitter.com/NabilaEUspox/status/1542747257639952384>.

įmonės buvo vienos iš atsparesnių (nuo 2019 m. birželio mėn. jų skaičius sumažėjo tik 0,2 proc.) ir toliau sudarė didžiausią ne Kinijos kilmės verslo bendruomenę Honkonge. Pirmuosius dešimt 2022 m. mėnesių ES buvo trečia pagal dydį Honkongo prekybos prekėmis partnerė (po žemyninės Kinijos ir Taivano).

Per pirmuosius devynis 2022 m. mėnesius Honkongo ekonomika, palyginti su ankstesniais metais, susitraukė 3,3 proc.⁷ Ataskaitiniais metais finansų ir prekybos bei logistikos sektoriai susidūrė su vis didesniais sunkumais, prastesnių rezultatų pasiekta ir nuo turistų išleidžiamų lėšų priklausomuose sektoriuose.

Iš oficialių Gyventojų surašymo ir statistikos departamento duomenų matyti, kad Honkongo gyventojų skaičius sumažėjo labiausiai nuo 1961 m., kai buvo pradėta stebėti gyventojų skaičių. Per pastaruosius dvejus metus iš miesto išvyko apie 116 600 18–39 metų asmenų, todėl per metus nuo 2021 m. birželio mėn. iki 2022 m. birželio mėn. gyventojų skaičius sumažėjo 121 500 asmenų, arba 1,6 proc. (iš jų 95 000 dėl išvykusių gyventojų ir 26 500 dėl gimimo atvejų skaičių viršijusio mirties atvejų skaičiaus)⁸.

Su COVID-19 susijusios padėties ir pokyčių apžvalga

Ataskaitinių metų pradžioje vyriausybė sugriežtino priemones, skirtas COVID-19 protrūkiui pažaboti. Šiomis priemonėmis, kuriomis, be kita ko, nustatytas skrydžių sustabdymo mechanizmas ir įvestas daugiau kaip 100-ai šalių ir teritorijų, įskaitant Prancūziją⁹, taikomas tranzito draudimas bei trijų savaitių trukmės karantinas viešbutyje atvykstantiems keliautojams, Honkongas buvo atskirtas nuo likusio pasaulio. Šie apribojimai turėjo įtakos tiek kasdieniam gyvenimui, tiek ekonomikai: buvo apribotas socialinis gyvenimas, įgyvendinamas sveikatos kodeksas ir įdiegta skaitmeninė kontaktų atsekimo mobilioji programėlė. Aukščiausias penktosios bangos lygis buvo pasiektas kovo mėn., kai Honkonge per dieną buvo užregistruojama daugiau kaip 58 000 patvirtintų atvejų. Pandemijos situacijai ėmus pamažu gerėti ir liepos 1 d. pradėjus dirbti naujai administracijai, vyriausybė ėmėsi veiksmų, kad būtų laipsniškai grįžtama prie įprastos padėties.

⁷ Pranešimas spaudai „Išankstinės 2021 m. trečiojo ketvirčio bendrojo vidaus produkto prognozės“, Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo gyventojų surašymo ir statistikos departamentas, 2021 m. lapkričio 1 d., pateikiamas adresu https://www.censtatd.gov.hk/en/press_release_detail.html?id=4917.

⁸ Pranešimas spaudai „Gyventojų skaičius 2022 metų viduryje“, Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo gyventojų surašymo ir statistikos departamentas, 2022 m. rugpjūčio 11 d., pateikiamas adresu https://www.censtatd.gov.hk/en/press_release_detail.html?id=5078.

⁹ Prancūzija buvo vienintelė ES valstybė narė, kuriai buvo taikoma ši priemonė.

I. Politinė ir socialinė raida

Politinė raida

Ataskaitiniais metais buvo minimos **25-osios Honkongo** perėmimo iš Jungtinės Karalystės ir **perdavimo** Kinijos Liaudies Respublikai **metinės**. Pagal principą „viena šalis – dvi sistemos“ Honkongo ekonominė sistema ir gyvenimo būdas turėtų išlikti nepakitę 50 metų, kaip nustatyta Kinijos ir Didžiosios Britanijos bendroje deklaracijoje. Liepos 1 d. Prezidentas Xi Jinpingas pirmą kartą leido suprasti, kad principas „viena šalis – dvi sistemos“, išlaikant visapusę Kinijos jurisdikciją, galėtų būti taikomas ir po 2047 m.

Kinijos ir Didžiosios Britanijos deklaracijoje numatyta, kad Honkongas, kaip YAR, naudosis aukšto lygio autonomija ir kad jį valdys Honkongo gyventojai.

2021 m. pertvarkant rinkimų sistemą buvo siekiama užtikrinti, kad „Honkongą valdytų patriotai“. Gegužės 8 d. įvyko pirmieji po rinkimų sistemos pertvarkos surengti **vyriausybės vadovo rinkimai**. Vienintelis kandidatas eiti šias pareigas buvo buvęs policijos pareigūnas ir vyriausiasis administracijos sekretorius Johnas Lee. Rinkimų tvarkaraštį sutrikdė su COVID-19 susiję apribojimai. Vasario 18 d. tuometinė vyriausybės vadovė Carrie Lam, remdamasi Prezidento Xi Jinpingo nurodymu kontroliuoti COVID-19 padėtį ir Nepaprastosios padėties reglamentavimo potvarkiu, paskelbė, kad rinkimai bus atidėti šešioms savaitėms – nuo kovo 27 d. iki gegužės 8 d.

Balandžio 3 d. prasidėjus kandidatų kėlimo laikotarpiui, vyriausybės vadovė Carrie Lam pareiškė, kad nesieks būti perrinkta. Balandžio 6 d. vykusiam susitikime su politinio elito atstovais Centrinės Liaudies Vyriausybės ryšių palaikymo tarnyba Honkonge pareiškė remianti Johną Lee. Tą pačią dieną Johnas Lee atsistatydino iš vyriausiojo administracijos sekretoriaus pareigų ir pareiškė ketinantis kandidatuoti į šias pareigas. Balandžio 7 d. Centrinės Liaudies Vyriausybės Valstybės Taryba pagal Pagrindinį įstatymą pritarė Johno Lee atsistatydinimui. Balandžio 9 d. Johnas Lee suformavo rinkimų kampanijos komandą ir surengė virtualų žiniasklaidos renginį, kurio metu paskelbė apie savo kandidatūrą.

Per vieną dieną Johnas Lee užsitikrino apie 300 narių, priklausančių visiems penkiems atnaujinto iš 1 463 narių sudaryto Rinkimų komiteto sektoriams, paramą savo kandidatūrai, t. y. viršijo reikalaujamą 188 narių paramos ribą ir beveik pasiekė užsibrėžtą tikslą užsitikrinti 500 narių paramą. Balandžio 16 d. baigėsi kandidatų kėlimo laikotarpis, ir Johnas Lee buvo užsitikrinęs 786 Rinkimų komiteto narių paramą. Po dviejų dienų Kandidatų tinkamumo

vertinimo komitetas patvirtino Johno Lee kandidatūrą ir paskelbė jį vieninteliu kandidatu.

Ši rinkimų kampanija esant tik vienam kandidatui atitiko Makao modelį, kai vyriausybės vadovas visada renkamas tik iš vieno kandidato.

Rinkimų kampanijos metu Johnas Lee ir jo komanda per Rinkimų reikalų komisijos nustatytą laikotarpį nepateikė trijų sutikimo paremti formų kopijų – tai laikoma nusikalstama veika, už kurią gali būti skirta maksimali šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė ir 5 000 HKD (594,5 EUR) bauda. Rugsėjo mėn. Aukštasis teismas nusprendė, kad šis pažeidimas padarytas netyčia ir kad kaltinamasis neturėjo nesąžiningų ketinimų. Johnui Lee nebuvo skirta bauda.

Gegužės 8 d. Johnas Lee surinko 1 416 (99,2 proc.) galiojančių Rinkimų komiteto narių balsų. Aštuoni komiteto nariai balsavo prieš jo kandidatūrą, o dar keturi nariai atidavė tuščius biuletenius. Gegužės 30 d. Johnui Lee premjeras Li Keqiangas įteikė paskyrimo šeštosios vyriausybės vadovu pažymėjimą, o liepos 1 d. jį prisaikdino Prezidentas Xi Jinpingas.

Vyriausybės vadovas, atsižvelgdamas į savo politinius prioritetus, pertvarkė vyriausybę. Jis sukūrė tris naujas pareigybes: vyriausiojo sekretoriaus pavaduotojo administracijos reikalams, finansų sekretoriaus pavaduotojo ir sekretoriaus pavaduotojo teisingumo reikalams. Jis taip pat įsteigė naują Kultūros, sporto ir turizmo biurą, Transporto ir aprūpinimo būstu biurą padalijo į Transporto ir logistikos biurą ir Aprūpinimo būstu biurą bei sustiprino Vidaus reikalų biurą, kuris tapo Vidaus ir jaunimo reikalų biuru.

Netrukus po to, kai buvo suformuota naujoji vyriausybė, vyresnieji vyriausybės pareigūnai, įskaitant vyriausybės vadovą Johną Lee ir finansų sekretorių Paulą Chaną, pagal Kinijos strategiją „Viena juosta, vienas kelias“ kaip delegacijų vadovai vyko vizitų į užsienį. Jie lankėsi Artimųjų Rytų šalyse, visų pirma Saudo Arabijoje, ir Pietryčių Azijoje. Siekdami populiarinti Honkongo įvaizdį šiam regionui vėl atsiveriant pasauliui, lapkričio mėn. Paulas Chanas, kaip Kinijos delegacijos narys, dalyvavo Balyje vykusiame Didžiojo dvidešimtuko (G20) susitikime, o vyriausybės vadovas Johnas Lee vadovavo delegacijai, dalyvavusiai Azijos ir Ramiojo vandenyno šalių ekonominio bendradarbiavimo forume Tailande.

Spalio 19 d. Johnas Lee Teisėkūros tarybai perskaitė savo pirmąjį politinį pranešimą. Jis pristatė keletą Honkongo ekonomikos gaivinimo priemonių, pavyzdžiui, talentų programas, kuriomis siekiama per kitus trejus metus kasmet pritraukti 35 000 specialistų, pasiūlymus įsteigti Strateginių įmonių pritraukimo

biurą ir sukurti 30 mlrd. HKD (3,7 mlrd. EUR) vertės bendrojo investavimo fondą, skirtą strateginių įmonių investicijoms pritraukti. Jis taip pat paskelbė, kad 17-oje žemyninėje dalyje ir užsienyje veikiančių Honkongo ekonomikos ir prekybos biurų bus sudarytos specialios grupės, padėsiančios palaikyti ryšius su įmonėmis ir specialistais.

Vyriausybė užsieniečius, kurie septynerius metus pragyveno Honkonge ir yra nuolatiniai jo gyventojai, atleido nuo papildomo turto ir sandorių žyminio mokesčio. Johnas Lee paskelbė plataus užmojo tikslą per ketverių metų laikotarpį laukimo, kol bus galima išsinuomoti viešąjį būstą, laiką sutrumpinti nuo esamų šešerių metų iki maždaug 4,5 metų.

Gruodžio 18 d., siekiant užpildyti keturias Rinkimų komiteto vietas, atlaisvinusias į vyriausybę paskyrus buvusius Teisėkūros tarybos narius, buvo surengti papildomi rinkimai į Teisėkūros tarybos Rinkimų komitetą. Tai buvo ketvirtieji papildomi rinkimai, surengti pagal 2021 m. pertvarkius rinkimų sistemą nustatytą principą „Honkongą valdo patriotai“. Rinkimų bazę sudarė 1 441 asmuo, o rinkėjų aktyvumas siekė 90,7 proc. Rinkimuose nedalyvavo nė vienas demokratiją palaikančios stovyklos atstovas.

Pagal organizacijos „Economist Intelligence Unit“ **pasaulinį demokratijos indeksą** Honkongas nukrito trimis vietomis ir iš 167-ių šalių ir teritorijų užima 88-ą vietą. Sumažėjo demokratiją palaikančių politinių grupių veikimo erdvė. Gruodžio mėn. Pilietinės partijos – kadaise buvusios antra pagal dydį Teisėkūros tarybos partija – pirmininkas paskelbė, kad partija turės būti išformuota.

COVID-19 pandemijos poveikis

Ataskaitinių metų pradžioje vyriausybė **sugriežtino** penktosios COVID-19 protrūkio bangos pažabojimo **priemones**: atvykstantiems keliautojams įvedė trijų savaičių trukmės karantiną viešbučiuose, nustatė griežtą skrydžių sustabdymo mechanizmą ir tranzito draudimą, apimančią daugiau kaip 100-ą šalių ir teritorijų, įskaitant Prancūziją, taip atskirdama Honkongą nuo likusio pasaulio. Valdžios institucijoms įsipareigojus įgyvendinti dinamišką nė vieno naujo užsikrėtimo COVID-19 atvejo politiką, panašią į žemyninės Kinijos politiką, įrengtos didelės izoliavimui skirtos patalpos, kurių bendras pajėgumas siekė 40 000 lovų. Vietos lygmeniu buvo nustatyti privalomo testavimo reikalavimai ir izoliavimo priemonės. Keliais atvejais maži vaikai, įskaitant kūdikius, buvo atskirti nuo tėvų. Vyriausybė taikė griežtas socialinių kontaktų ribojimo priemones, įskaitant mokymą internetu ir restoranams taikytus apribojimus, taip pat buvo uždaryti sporto centrai, kino teatrai ir viešosios erdvės.

ES biuras vyriausybei išsiuntė keletą raštų, kuriuose išreiškė susirūpinimą dėl šios politikos poveikio, nes buvo apskaičiuota, kad dėl griežtos politikos iš Honkongo išvyko apie 10 proc. mieste gyvenusių ES piliečių.

Centrinė vyriausybė pateikė kovos su pandemija gaires, leisdama suprasti, kad tai yra nacionalinio saugumo klausimas. Vasario 16 d. žiniasklaida pacitavo Xi Jinpingą: jis, kaip Kinijos komunistų partijos generalinis sekretorius, nurodė Honkongo vadovams pandemijos kontrolę laikyti svarbiausiu prioritetu. Honkongo vyriausybė kartu su centrine vyriausybe sudarė penkias darbo grupes. Vietos vyriausybė pasinaudojo Nepaprastosios padėties reglamentavimo potvarkiu, kad žemyninės Kinijos medicinos specialistams būtų leidžiama gydyti COVID-19 pacientus neprašant išduoti vietos licencijos, taip pat leido įvežti vaistus iš žemyninės Kinijos apeinant vietos registracijos mechanizmą.

Po liepos 1 d. vyriausybė ėmė laipsniškai naikinti atvykstantiems keliautojams taikomus apribojimus ir švelninti skrydžių sustabdymo mechanizmą, taip pat sutrumpino privalomo karantino viešbutyje trukmę. Spalio mėn. atvykstantiems keliautojams vietoje centralizuoto izoliavimosi viešbutyje buvo įvestas karantinas namuose. Atitinkamos priemonės, įskaitant medicininę priežiūrą ir COVID-19 testus, buvo toliau taikomos iki ataskaitinių metų pabaigos. Asmenų, kuriems leidžiama dalyvauti viešuose susibūrimuose, skaičius padidintas nuo 4 iki 12 asmenų.

Nacionalinio saugumo įstatymų įgyvendinimas

Teisėsaugos institucijos toliau vykdė areštus dėl priežasčių, susijusių su nacionaliniu saugumu. Saugumo biuro duomenimis, 2022 m. gruodžio 31 d. pagal NSĮ buvo sulaikyti 236 asmenys¹⁰. Valdžios institucijos kaltinimus pateikė 145 asmenims ir 5 įmonėms. Priimtų apkaltinamųjų nuosprendžių rodiklis siekia 100 proc. Maksimali bausmė pagal NSĮ yra laisvės atėmimas iki gyvos galvos.

Pradėta įgyvendinti NSĮ eksteritorinio taikymo aspektą. Nuo vasario mėn. interneto paslaugų teikėjai blokuoja Jungtinėje Karalystėje įsteigtos teisių gynėjų grupės „Hong Kong Watch“ interneto svetainę. Kitą mėnesį organizacija „Hong Kong Watch“ tapo pirmąja už Honkongo ribų veikiančia grupe, kuriai nacionalinio saugumo policija pateikė įspėjimą. Spalio mėn. Honkonge nebebuvo pasiekama JAV įsteigtos teisių gynėjų grupės „Honkongo demokratijos taryba“ (angl. *Hong Kong Democracy Council*) interneto svetainė.

Valdžios institucijų įspėjimų sulaukė ir užsienyje gyvenantys pilietinės visuomenės nariai. Balandžio mėn. vienam į užsienį pasitraukusiam buvusiam teisės aktų leidėjui buvo išduotas naudojimosi turtu apribojimo orderis, kuriuo jam ir keliems šeimos nariams uždrausta disponuoti mieste esančiu turtu. Pranešta, kad į užsienį pasitraukusi aktyvistė buvo įspėta, jog grįžusi į Honkongą ji gali būti suimta, ir kad jos šeimą policija iškvietė į apklausą¹¹.

Aštuoni valstybės lėšomis finansuojami universitetai paskelbė apie planus pradėti rengti nacionalinio saugumo kursus. Vidurinėms ir pradinėms mokykloms buvo pateiktos gairės, kaip pašalinti leidinius, kuriais gali būti pažeidžiamos NSĮ nuostatos. Vienoje vidurinėje mokykloje nuo pamokų buvo laikinai nušalinta 14 moksleivių, nedalyvavusių vėliavos pakėlimo ceremonijoje¹². Valstybinėse mokyklose dirbantys anglų kalbos mokytojai iš užsienio turėjo pasirašyti deklaraciją, kad laikysis Pagrindinio įstatymo.

2022 m. buvo reguliariai taikomas kolonijinės eros kovos su kurstymu maištauti įstatymas, kuris iki 2020 m. kovo mėn. nebuvo įgyvendinamas. Remiantis šiuo įstatymu įvykdoma maždaug penktadalis visų nacionalinio saugumo policijos atliekamų suėmimo operacijų. Lapkričio 1 d. pagal šį įstatymą buvo sulaikytas vienas ES pilietis. Vėliau valdžios institucijos pareiškė, kad šis vyras yra Kinijos pilietis, todėl jam nebuvo leista suteikti konsulinės pagalbos.

¹⁰ <https://www.info.gov.hk/gia/general/202302/14/P2023021400644.htm>.

¹¹ <https://www.rfa.org/cantonese/news/htm/hk-relative-11222022024155.html>.

¹² <https://www.thestandard.com.hk/breaking-news/section/4/195744/School-suspends-14-students-for-%E2%80%98disrespectful-behavior%E2%80%99-during-national-anthem-and-flag-raising-ceremony>.

Ataskaitiniais metais buvo plačiu mastu taikomas 2021 m. potvarkis dėl asmens duomenų, dar vadinamas draudimo paviesti asmens duomenis įstatymu. Asmens duomenų apsaugos komisarė atskleidė, kad nuo 2021 m. spalio mėn., kai įsigaliojo šis įstatymas, jos biuras 14-ai socialinių tinklų platformų pateikė daugiau kaip 770 „pranešimų dėl veiklos nutraukimo“, kuriais reikalaujama pašalinti apie 3 900 pranešimų¹³.

Buvo paskelbta, kad pagal Pagrindinio įstatymo 23 straipsnį bus priimti nacionalinio saugumo teisės aktai, tačiau jų priėmimas atidėtas. Manoma, kad be keturių NSĮ numatytų nusikalstamų veikų pagal 23 straipsnį priimamais teisės aktais bus kriminalizuojamas valstybės paslapties išdavimas, kurstymas maištauti, valstybės paslapčių vagystės, politinę veiklą vykdančios užsienio politinės organizacijos ar įstaigos ir Honkongo politinės organizacijos ar įstaigos, mezgančios ryšius su užsienio politinėmis organizacijomis ar įstaigomis.

Teismo procesai

Toliau vyko NSĮ grindžiami teismo procesai.

Iki šiol daugiausia kaltinamųjų yra masinio **47-ių įstatymų leidėjų ir aktyvistų**, dalyvavusių 2020 m. pirminiuose rinkimuose, **teismo procese** NSĮ grindžiamoje byloje. Oficialus teismo procesas Aukštajame teisme, kurį numatyta pradėti 2023 m. pradžioje, gali trukti kelis mėnesius. Prokuroras pagal NSĮ 47-iems įstatymų leidėjams ir aktyvistams pateikė kaltinimus „bendrininkavimu siekiant vykdyti ardomąją veiklą“; jiems gresia laisvės atėmimas iki gyvos galvos. Kadangi 2021 m. kovo mėn. teismas atsisakė daugumą kaltinamųjų paleisti už užstatą, daugelis jų nuo 2021 m. sausio mėn. tebėra sulaikyti, kai kuriais atvejais kalinami vienutėse. Už užstatą paleisti asmenys turi laikytis griežtų sąlygų, įskaitant draudimą bendrauti su žiniasklaida ar diplomatais. Sausio ir kovo mėn. teismas konstatavo, kad dviejų kaltinamųjų įrašai socialiniuose tinkluose gali kelti pavojų nacionaliniam saugumui, ir panaikino sprendimą juos paleisti už užstatą. Teisingumo sekretorius pažadėjo spręsti susirūpinimą keliančius klausimus, susijusius su šios bylos nagrinėjimo vilkinimu. Rugsėjo mėn. teisingumo sekretorius, remdamasis tokiais motyvais kaip užsienio subjektų dalyvavimas ir prisiekusiųjų bei jų šeimos narių asmeninis saugumas, nurodė, kad šią bylą turi nagrinėti ne prisiekusiųjų teismas, o trijų pagal NSĮ paskirtų teisėjų kolegija.

¹³ <https://hongkongfp.com/2022/06/14/hong-kong-watchdog-told-14-social-media-sites-to-remove-3900-doxxing-items-in-8-months/>.

2022 m. prasidėjo teismo dviejų **Honkongo aljansui už patriotinius demokratinus judėjimus Kinijoje** (toliau – Aljansas) iškeltų bylų nagrinėjimo etapas. Ši grupė surengė kasmetinę taikią protesto akciją Tiananmeno aikštės žudynių aukoms žvakių šviesoje atminti. Buvusi Aljanso pirmininko pavaduotoja Chow Hang-tung nuo 2021 m. rugsėjo mėn. laikoma kalėjime. Vienoje iš šių bylų prokuroras apkaltino Aljansą ir pagrindinius jo narius (Chow Hang-tung, Lee Cheuk-yaną ir Albertą Ho) kurstymu vykdyti ardomąją veiklą, už kurią numatyta maksimali bausmė – laisvės atėmimas iki gyvos galvos. Byla perduota Aukštajam teismui, kol bus galutinai patvirtintas jo posėdžių tvarkaraštis. Trys kaltinamieji savo kaltės nepripažino. Viena iš kaltinamųjų, Chow Hang-tung, kuri ginasi pati, 2022 m. rugpjūčio mėn. laimėjo teisinį ginčą dėl informacijos teikimo apribojimų panaikinimo¹⁴.

Antroje byloje prokuroras pateikė kaltinimus Aljansui neįvykdžius 2021 m. rugpjūčio mėn. nacionalinio saugumo policijos prašymo suteikti informaciją. Per teismo posėdį prokuroras apkaltino šią grupę esant „užsienio agentu“, tačiau atsisakė nurodyti susijusią šalį ar užsienio subjektą. Prokuroras pašalino didelę dalį informacijos, neleisdamas trims buvusiems Aljanso nuolatinio komiteto nariams pateikti savo argumentų ir teisme surengti kryžminės liudytojų apklausos. Teisėjas uždraudė Chow Hang-tung 1989 m. vykusias smurtines represijas vadinti Tiananmeno aikštės žudynėmis. Maksimali bausmė – šeši mėnesiai laisvės atėmimo.

Gruodžio 14 d. Aukštasis teismas išteisino Chow Hang-tung dėl kurstymo surengti nesankcionuotą susirinkimą (2021 m. taikią protesto akciją įvykiams Tiananmeno aikštėje paminėti) ir panaikino 2021 m. sausio mėn. jai skirtą 15 mėnesių laisvės atėmimo bausmę.

Žiniasklaidos magnatui **Jimmy'ui Lai** iškeltaje NSĮ grindžiamoje byloje dėl kurstymo maištauti šeši buvę žiniasklaidos įmonės „Apple Daily“ žurnalistai pripažino savo kaltę, o Jimmy'is Lai ir trys su įmone „Apple Daily“ susijusios bendrovės kaltės nepripažino. Prokuroras juos apkaltino „bendrininkavimu siekiant sudaryti slaptus susitarimus su užsienio šalimi arba išorės subjektais keliant pavojų nacionaliniam saugumui“ ir „bendrininkavimu spausdinant, leidžiant, parduodant, siūlant parduoti, platinant, demonstruojant ir (arba) atgaminant maištauti skatinančius leidinius“. Maksimali bausmė – laisvės atėmimas iki gyvos galvos.

Kasaciniam teismui nusprendus, kad Jimmy'is Lai gali nusisamdyti užsienio šalies advokatą, kad šis gintų jį teisme, vyriausybės vadovas Johnas Lee paprašė

¹⁴ Pagal Honkongo magistratų teismo potvarkį draudžiama teikti informaciją apie parengiamąjį procesą, tačiau kaltinamojo prašymu teisėjas šį draudimą gali panaikinti.

Nacionalinio liaudies kongreso nuolatinio komiteto (NLKNK) išaiškinti NSĮ ir nustatyti, ar užsienio šalies advokato pasamdymas neprieštaruoja šio įstatymo tikslui ir jo leidėjų ketinimams. Gruodžio 30 d. NLKNK patvirtino NSĮ 14 ir 47 straipsnių išaiškinimą, kuriame nurodyta, kad nacionalinio saugumo bylose vyriausybės vadovas ir Nacionalinio saugumo užtikrinimo komitetas gali nuspręsti, ar kaltinamasis gali samdyti užsienio šalių advokatus¹⁵. Tai buvo pirmasis NLKNK pateiktas NSĮ išaiškinimas. Neatsižvelgiant į konkretų Jimmy'io Lai atvejį, tokiu NSĮ išaiškinimu vyriausybės vadovui ir Nacionalinio saugumo užtikrinimo komitetui suteikiami įgaliojimai priimti sprendimus atskirose teismo bylose, nenumatant galimybės tokius sprendimus apskūsti teismine tvarka. Tai gali padaryti neigiamą poveikį teisminių institucijų nepriklausomumui, taigi ir sumažinti pasitikėjimą teisinės valstybės veikimu. Jimmy'io Lai teismo procesas atidėtas iki 2023 m. rugsėjo 25 d., nes šiuo metu vyriausybė, atsižvelgdama į NLKNK pateiktą išaiškinimą, iš dalies keičia Potvarkį dėl praktikuojančių teisininkų.

Atskiroje byloje apylinkės teismas nusprendė, kad Jimmy'is Lai pažeidė patalpų, kuriose įsikūrusi jo žiniasklaidos bendrovės būstinė, nuomos sąlygas, nes nuspėdė, kad toje pačioje vietoje veikia ir konsultacinė įmonė¹⁶. Teisėjas Jimmy'iu Lai skyrė penkerių metų ir devynių mėnesių laisvės atėmimo bausmę ir 2 mln. HKD (241 570 EUR) baudą¹⁷.

Į asociacijai „**Humanitarinės pagalbos fondas 612**“ (toliau – Fondas) iškeltą bylą buvo įtraukti buvusi įstatymų leidėja Cyd Ho, dainininkė Denise Ho, mokslininkas Hui Po-keungas, advokatė Margaret Ng, 92 metų kardinolas Josephas Zenas ir Fondo sekretorius Sze Ching-wee. Jie buvo sulaikyti gegužės 10–12 d. Suėmimo metu Hui Po-keungas rengėsi išvykti iš miesto, nes turėjo pradėti eiti dėstytojo pareigas viename ES universitete.

2019 m. birželio mėn. įsteigtas Fondas teikė finansinę paramą per 2019 m. vykusius protestus sužeistiems arba sulaikytiems asmenims. Fondas nutraukė veiklą 2021 m. spalio mėn., kai nacionalinio saugumo policija pareiškė, kad dėl jo pradėtas tyrimas. Vatikanas paskelbė „itin atidžiai stebintis šios padėties raidą“¹⁸. Teismas nusprendė, kad Fondo patikėtiniai per nustatytą terminą nepateikė prašymo įregistruoti Fondą arba atleisti nuo registracijos reikalavimo, o tai yra pažeidimas, už kurį skiriama maksimali 10 000 HKD (1 269 EUR) bauda. Penkiems patikėtiniams buvo skirta po 4 000 HKD (490 EUR) baudą, o

¹⁵ http://www.news.cn/2022-12/30/c_1129245755.htm.

¹⁶ https://legalref.judiciary.hk/doc/judg/html/vetted/other/ch/2021/DCCC000349_2021_files/DCCC000349_2021ES.htm.

¹⁷ https://legalref.judiciary.hk/doc/judg/html/vetted/other/ch/2021/DCCC000349A_2021_files/DCCC000349A_2021ES.htm.

¹⁸ <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2022-05/cardinal-zen-arrested-in-hong-kong-holy-see-expresses-concern.html>.

sekretoriui – 2 500 HKD (305 EUR) bauda. Penki patikėtiniai dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą.

Buvo konfiskuotas organizacijos „**Spark Alliance**“ – kitos platformos, teikusios finansinę paramą per 2019 m. vykusius protestus, – turtas. Aukštasis teismas leido konfiskuoti 70 mln. HKD (8,89 mln. EUR) „nusikalstamu būdu įgytų pajamų“. Policija apkaltino sulaikytuosius, kad jie lėšas panaudojo kitais, nei nurodė, tikslais¹⁹.

Ataskaitiniais metais taip pat buvo pirmą kartą pagal NSĮ **priimtas nuosprendis nepilnamečiams**, ir tai sukėlė JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro susirūpinimą²⁰. Spalio mėn. teismas keturiems 16–19 metų paaugliams skyrė iki trejų metų laisvės atėmimo pataisos įstaigoje bausmes. Keturi kaltinamieji prisipažino kaltais dėl bendrininkavimo siekiant kurstyti ardomąją veiklą.

Kovo 30 d. Jungtinės Karalystės Aukščiausiojo Teismo pirmininkas lordas R. Reedas ir jo kolega lordas P. Hodge’as pateikė atsistatydinimo iš Honkongo kasacinio teismo nenuolatinių teisėjų pareigų pareiškimus. Lordas R. Reedas pareiškė, kad „Aukščiausiojo Teismo teisėjai negali toliau posėdžiauti Honkonge nepalaikydami administracijos, kuri nukrypo nuo politinės laisvės ir saviraiškos laisvės vertybių, kurių laikytis tvirtai įsipareigoję Aukščiausiojo Teismo teisėjai“. Kasacinio teismo teisėjų pareigas toliau eina dešimt užsienio šalių teisėjų. Visi jie pasitraukė iš einamų oficialių pareigų.

Tarptautinis atsakas

Gegužės 28 d. **JT vyriausioji žmogaus teisių komisarė** Michelle Bachelet po oficialaus vizito į Kiniją paskelbė pareiškimą. Ji paragino vyriausybę „ne slopinti, o puoselėti“ didžiulį Honkongo pilietinės visuomenės ir mokslininkų potencialą padėti skatinti žmogaus teises šiame YAR ir už jo ribų. Ji išreiškė susirūpinimą dėl advokatų, aktyvistų, žurnalistų ir kitų asmenų sulaikymo pagal NSĮ²¹.

Liepos mėn. **Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komitetas** pagal Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą atlikdamas ketvirtąjį periodinį vertinimą Honkonge primygtinai paragino Honkongą „panaikinti dabartinį Nacionalinio saugumo įstatymą ir kol kas susilaikyti nuo šio įstatymo taikymo“. Komitetas

¹⁹ [https://www.thestandard.com.hk/breaking-news/section/4/195125/HK\\$70m-confiscated-from-fundraising-platform-for-HK-protesters](https://www.thestandard.com.hk/breaking-news/section/4/195125/HK$70m-confiscated-from-fundraising-platform-for-HK-protesters).

²⁰ <https://www.ohchr.org/en/press-briefing-notes/2022/10/alarm-sentencing-under-national-security-law>.

²¹ <https://www.ohchr.org/en/statements/2022/05/statement-un-high-commissioner-human-rights-michelle-bachelet-after-official>.

išreiškė susirūpinimą dėl nepakankamo sąvokos „nacionalinis saugumas“ aiškumo ir galimybės Honkongo bylas perduoti žemyninei Kinijai, kuri nėra Pakto šalis, kad ten būtų atliekami tų bylų tyrimai, traukiama baudžiamojon atsakomybėn, rengiami teismo procesai ir vykdomos bausmės. Komitetas taip pat primygtinai paragino valdžios institucijas panaikinti kovos su kurstymu maištauti taisykles ir nesinaudoti NSĮ siekiant užkirsti kelią kritinės ir kitokios nuomonės reiškimui. Dėl galimybės priimti naujus nacionalinio saugumo teisės aktus pagal Pagrindinio įstatymo 23 straipsnį Komitetas primygtinai paragino Honkongą užtikrinti, kad teisėkūros procesas būtų „įtraukus ir skaidrus, sudarant palankesnes sąlygas laisvam, atviram ir prasmingam pilietinės ir plačiosios visuomenės dalyvavimui“.

Teisės, laisvės ir lygios galimybės

NSĮ padarė neigiamą poveikį pagrindiniams teisinės bendruomenės segmentams. Keletas advokatų žinomų žmogaus teisių gynėjų, įskaitant buvusį **Advokatų asociacijos** pirmininką, išvyko iš miesto po to, kai buvo iškviešti į susitikimus su nacionalinio saugumo policija arba kai į juos buvo atkreiptas dėmesys Pekiną remiančioje žiniasklaidoje. Kovo mėn. vyriausybės vadovė Carrie Lam į Teismų pareigūnų rekomendacijų komisiją paskyrė Advokatų asociacijos pirmininką, o ne atviriau pažiūras reiškiantį Advokatų asociacijos pasiūlytą kandidatą. Nuosaikesni kandidatai buvo išrinkti į **Teisininkų draugijos** – anksčiau tvirtai pažiūras reiškusios Honkongo advokatų įstaigos, teikiančios teisines rekomendacijas vyriausybei, – valdančiąją tarybą. Šioje įstaigoje savo vietos neteko žymus žmogaus teisių advokatas.

Vis didesnė grėsmė kyla **susirinkimų laisvei**. Jei mitinge dalyvauja daugiau kaip 50 asmenų, mitingų organizatoriai turi gauti policijos raštą, kad ši neprieštarauja tokiam mitingui. Jei rengiamos demonstracijos, ši riba yra 30 asmenų. Nuo 2020 m. dėl su COVID-19 susijusių priežasčių uždrausti daugiau kaip keturių, o kartais ir dviejų, asmenų susibūrimai. Kovo mėn. keliems asmenims, dalyvavusiems nedideliame proteste, skirtame pirmajam Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą mėnesiui pažymėti, buvo skirtos bausdos už būrimąsi į didesnes nei dviejų asmenų grupes. Trečią kartą iš eilės nebuvo galima surengti kasmetinio žudynių Tiananmeno aikštėje metinių paminėjimo. Policijos pareigūnai atitvėrė parką ir sulaikė šešis asmenis.

Daromas spaudimas **akademinei laisvei**: kai kuriose žiniasklaidos priemonėse išskiriami tam tikri mokslininkai ir kritiškai vertinami jų tiriamieji darbai remiantis tariama jų politine pozicija, todėl kai kurie mokslininkai buvo priversti palikti savo pareigas. Vienu atveju vyriausybė atmetė užsienio tyrėjo prašymą išduoti vizą ir nei mokslininkas, nei mokymo įstaiga nebuvo oficialiai informuoti apie tokio atsisakymo priežastis. Politikos mokslų srities

mokslininkai nusprendė atidėti mokslinius tyrimus kebliomis temomis. Keletas universitetų uždarė politikos mokslų katedras, o į mokymo programas nebeįtraukiami kai kurie kursai apie žmogaus teises. Honkonge sumažėjo studentų ir tyrėjų iš ES skaičius.

Dar labiau suvaržyta **laisvė burtis į asociacijas ir steigti profesines sąjungas**. Nuo rugsėjo mėn. profesinės sąjungos turi pasirašyti įsipareigojimą, kad nekels pavojaus nacionaliniam saugumui. Teisėkūros taryba pritarė tam, kad, siekiant stiprinti profesinių sąjungų reguliavimą, Darbo departamente būtų sukurta speciali vyriausiojo darbo pareigūno pareigybė. Šiam pareigūnui pavesta, be kita ko, pakeisti Profesinių sąjungų potvarkį, kad asmenims, nuteistiems už nusikalstamą veiką, susijusią su nacionaliniu saugumu, būtų uždrausta tapti profesinių sąjungų pareigūnais, taip pat įgyvendinti profesinių sąjungų švietimo nacionalinio saugumo klausimais planus²².

Honkongo darbuotojų teisių stebėsenos tarnyba pranešė, kad buvo išformuotos mažiausiai 62 profesinės sąjungos ir suimta 11 profesinių sąjungų organizatorių arba jiems pareikšti kaltinimai²³.

Honkongo žurnalistų asociacija (HKJA), didžiausia pagal narių skaičių žurnalistų grupė, iš Profesinių sąjungų registro prie Darbo departamento gavo rašytinį prašymą paaiškinti savo veiklą, todėl asociacija pakeitė savo vidaus taisykles, kad ją būtų lengviau išformuoti.

Nuolatinis spaudimas daromas ir **spaudos laisvei**: Honkongo žurnalistų asociacijos atliekamos metinės apklausos duomenimis, spaudos laisvės indeksas, atspindintis žiniasklaidos darbuotojų nuomonę, sumažėjo iki 26,2 balo (2021 m. jis siekė 32,1 balo), ir tai yra didžiausias sumažėjimas nuo tada, kai asociacija pradėjo skaičiuoti šį indeksą²⁴. Pagal organizacijos „Žurnalistai be sienų“ reitingą Honkongo spaudos laisvės indeksas sumažėjo 68-iomis pozicijomis ir nukrito iki kaip niekada žemo lygio – į 148-ą vietą iš 180-ies vietų²⁵.

Honkongo žurnalistų asociacijos pirmininkui buvo pateikti kaltinimai, kad jis, rengdamas reportažą, trukdė policijai ir sutrikdė viešąją tvarką. Jei jis bus pripažintas kaltu, jam gresia maksimali dvejų metų laisvės atėmimo bausmė. Balandžio mėn. nacionalinio saugumo policija, remdamasi kovos su kurstymu

²² <https://www.legco.gov.hk/en/legco-business/committees/financial-proposals-results.html?2022&20220708>.

²³ <https://hklabourrights.org/advocacy/hong-kong-trade-union-movement-under-the-national-security-law-two-years-into-the-authoritarian-rule/>.

²⁴ <https://hongkongfp.com/2022/09/24/shrinking-news-industry-hong-kong-press-freedom-index-sinks-to-new-low-as-media-outlets-disappear/>.

²⁵ <https://rsf.org/en/country/hong-kong>.

maištauti įstatymu, sulaukė vieną ilgai dirbantį žurnalistą ir jam pateikė kaltinimus bendrininkavimu skelbiant maištauti kurstančią medžiagą.

Veiklą nutraukė daugiau nepriklausomų naujienų agentūrų. Sausio mėn., nuogaustaudama dėl savo darbuotojų saugumo, užsidarė internetinė naujienų svetainė „Citizen News“. Birželio mėn. veiklą nutraukė tiriamosios žurnalistikos naujienų agentūra „Factwire“. Nutrauktos naujienų tarnybos „Laisvosios Azijos radijas“ (angl. *Radio Free Asia*) Kantonu tarpe transliuojamos programos, taip pat nustojo veikti interneto platformos „Mad Dog Daily“, „Dare Media HK“ ir „Polymer“.

Baimindamasis „peržengti nustatytas teisinės ribas“, Užsienio korespondentų klubas atšaukė kasmet rengiamus Žmogaus teisių spaudos apdovanojimus. Nuo 2023 m. šiuos apdovanojimus teiks Arizonos valstybinis universitetas.

Padidėjo vidinė cenzūra – vienas televizijos kanalas, sulaukęs skundų, atsiprašė dėl to, kad jo reporteris „kursto neapykantą“. Šis reporteris teiravosi vyriausybės pareigūnų apie skundų, pateiktų dėl žemyninės dalies medicinos specialistų, atvykusių į Honkongą padėti kontroliuoti pandemijos, nagrinėjimo tvarką²⁶.

Aukštojo teismo sprendimu policijos pareigūnams leista susipažinti su vieno kaltinamojo NSĮ grindžiamoje byloje išmaniuosiuose telefonuose laikoma žurnalistine medžiaga. Teisėjas nusprendė, kad būtinybė nagrinėti nusikaltimus viešojo intereso labui yra viršesnė už žurnalistams suteiktas išskirtines teises²⁷.

Aukštasis teismas paliko galioti apkaltinamąjį nuosprendį žurnalistui, kuris, rengdamas tiriamąjį reportažą apie 2019 m. socialinius neramumus, naudojo iš viešo registro gauta informacija. Kasacinis teismas paskyrė bylą nagrinėti 2023 m. sausio mėn.

Vyriausybė atrinko žurnalistus, turėjusius informuoti apie liepos 1 d. ceremoniją, kurios metu Prezidentas Xi Jinpingas prisaikdino naująjį vyriausybės vadovą. Informacijos paslaugų departamentas atmetė mažiausiai 13-os žurnalistų iš devynių vietos ir tarptautinių žiniasklaidos priemonių prašymus.

²⁶ <https://www.rfa.org/english/news/china/hongkong-media-03182022083215.html>.

²⁷ https://legalref.judiciary.hk/lrs/common/search/search_result_detail_frame.jsp?DIS=148078&QS=%2B%7C%28CACV356%2F2022%29&TP=JU.

Žiniasklaidos specialistai patyrė spaudimą, nes vyriausybės pareigūnai raštu kreipėsi į vietas ir užsienio žiniasklaidos organizacijas, kad šios pasmerktų pranešimus, kuriuose, atrodo, kritiškai vertinamos valdžios institucijos²⁸.

Vasario mėn. Žiniasklaidos laisvės koalicija, kurią sudaro JAV, Jungtinė Karalystė ir 19 kitų šalių, pasmerkė Honkongo ir Kinijos valdžios institucijas dėl spaudos laisvės varžymo²⁹.

Dar didesnę poveikį **žodžio laisvei** padarė **kovos su kurstymu maištauti įstatymas** – pagal šį įstatymą buvo sulaikyti internautai, parašę komentarus socialiniuose tinkluose ir interneto forumuose. Vienu atveju policija dėl kurstymo maištauti sulaikė keturis asmenis, administruojančius socialinio tinklo forumą, kuriame valstybės tarnautojai anonimiškai reiškė savo nuomonę. Bent vienam asmeniui policija pateikė kaltinimus. Išnyko ir kiti panašaus pobūdžio interneto puslapiai³⁰.

Birželio mėn. dėl socialiniuose tinkluose paskelbtų įrašų, kuriuose nepritariama COVID-19 vakcinoms ir kovos su epidemija taisyklėms, dvi moterys buvo įkalintos atitinkamai šešiams ir septyniems mėnesiams³¹. Lapkričio mėn. autizmo sutrikimą turinčiam vyrui už kitų asmenų skatinimą dalyvauti neteisėtame susirinkime ir veiksmus, kuriais skatinama maištauti, skirta 12-os mėnesių laisvės atėmimo bausmė³².

Penki Honkongo logopedų bendrosios sąjungos vykdomojo komiteto nariai pagal kovos su kurstymu maištauti įstatymą už „bendrininkavimą spausdinant, leidžiant, platinant ar demonstruojant leidinius, kuriuose skatinama maištauti“ nuteisti kalėti 19 mėnesių³³. Remiantis teismo sprendimu, kaltinamųjų išleistose iliustruotose knygelėse „iš esmės plaunamos ketverių metų ir vyresnių vaikų smegenys“³⁴. Organizacija „Human Rights Watch“ pažymėjo, jog gali būti, kad Honkongo vyriausybė „savo teisinių priemonių arsenale įteisino kovos su kurstymu maištauti įstatymą, kad būtų galima bausti už nesunkius su pasisakymais susijusius nusikaltimus“³⁵.

²⁸ <https://www.brandhk.gov.hk/en/media-centre#clarifications>.

²⁹ <https://hk.usconsulate.gov/n-2022020801/>.

³⁰ <https://www.thestandard.com.hk/section-news/section/4/244475/Four-civil-servants-held-for-social-media-'sedition'>.

³¹ <https://www.scmp.com/news/hong-kong/law-and-crime/article/3183395/taiwanese-drinks-shop-owners-jailed-7-months-over>.

³² https://legalref.judiciary.hk/doc/judg/html/vetted/other/ch/2022/DCCC000354A_2022_files/DCCC000354A_2022ES.htm.

³³ https://legalref.judiciary.hk/lrs/common/search/search_result_detail_frame.jsp?DIS=147148&QS=%2B%7C%28DCCC854%2F2021%29&TP=RS.

³⁴ https://legalref.judiciary.hk/lrs/common/search/search_result_detail_frame.jsp?DIS=147148&QS=%2B%7C%28DCCC854%2F2021%29&TP=RS.

³⁵ <https://www.hrw.org/news/2022/09/07/hong-kong-childrens-book-authors-convicted-0>.

Dviem buvusiems dabar išformuotos naujienų agentūros „Stand News“ redaktoriams ir šios agentūros patronuojančiajai įmonei „Best Pencil“ pateikti kaltinimai kurstymu maištauti. Nors prokurorai neperdavė visų tyrimo metu surinktų įrodymų, teismas nusprendė, kad teisingas bylos nagrinėjimas įmanomas³⁶.

LGBTIQ+ asmenys

Apeliacinis teismas atmetė **LGBTIQ+** aktyvisto prašymą pripažinti užsienyje įregistruotas tos pačios lyties asmenų santuokas³⁷. Teismas nurodė, kad tokių santuokų pripažinimas „akivaizdžiai prieštarautų Pagrindinio įstatymo rengėjų ketinimams“. Šiuo metu šią bylą nagrinėja Kasacinis teismas³⁸.

Teismas taip pat leido dviem translyčiams vyrams pateikti apeliacinį skundą Kasaciniam teismui dėl vyriausybės politikos, pagal kurią translyčiui asmeniui leidžiama pakeisti lytį asmens tapatybės dokumente tik atlikus visą lyties keitimo operaciją³⁹. Apeliacinis teismas anksčiau buvo priėmęs abiem pareiškėjams nepalankų sprendimą⁴⁰.

Liepos mėn. paauglys, kuriam nustatyta lyties distrofijos diagnozė, pateikė skundą Lygių galimybių komisijai tvirtindamas, kad draudimas lankyti mokyklą berniukams ilgais plaukais yra diskriminacinis ir kad juo pažeidžiamas Potvarkis dėl diskriminacijos dėl lyties⁴¹. Rugsėjo mėn. Lygių galimybių komisija surengė šio paauglio ir mokyklos atstovų taikinamojo tarpininkavimo susitikimą.

Dėl su COVID-19 susijusių kelionių ir socialinių kontaktų apribojimų realybės šou „Gėjų žaidynės“ organizatoriai nusprendė jį surengti 2023 m. kartu su Meksika, nes 2022 m. šis pramoginis renginys buvo atidėtas. Trečius metus iš eilės nepavyko surengti LGBTI asmenų eitynių.

Namų ūkio darbuotojai iš užsienio

Su pandemija susiję apribojimai turėjo įtakos namų ūkio darbuotojų padėčiai ir padidėjo jų diskriminacija. Pranešta apie atvejus, kai per pandemijos bangas

³⁶ <https://hongkongfp.com/2022/12/22/hong-kong-court-rejects-bid-by-former-stand-news-editors-to-terminate-trial/>.

³⁷ https://legalref.judiciary.hk/lrs/common/search/search_result_detail_frame.jsp?DIS=146704&QS=%2B%7C%28CACV557%2F2020%29&TP=JU.

³⁸ https://legalref.judiciary.hk/lrs/common/search/search_result_detail_frame.jsp?DIS=148605&QS=%2B%7C%28CACV557%2F2020%29&TP=JU.

³⁹ https://legalref.judiciary.hk/lrs/common/search/search_result_detail_frame.jsp?DIS=144139&QS=%2B%7C%28CACV183%2F2019%29&TP=JU.

⁴⁰ https://legalref.judiciary.hk/lrs/common/ju/ju_frame.jsp?DIS=142010&currpage=T.

⁴¹ <https://www.scmp.com/news/hong-kong/society/article/3185931/hong-kong-teen-challenging-school-policy-long-hair-boys>.

namų ūkio pagalbiniams nebuvo leidžiama išeiti iš darbdavių namų⁴² ir į juos grįžti, kad pagalbiniškai neužkrėstų darbdavių⁴³. Apskritai ir toliau pranešama apie netinkamo elgesio su namų ūkio darbuotojais atvejus.

Rugsėjo mėn. valdžios institucijos padidino namų ūkio pagalbinių darbo užmokestį⁴⁴, kuris buvo įšaldytas dvejus metus. Jos taip pat įgyvendino priemones, kuriomis siekiama įtikinti namų ūkio darbuotojus nekeisti darbdavių, kad jie negalėtų „pasinaudoti“ darbuotojų trūkumu, atsiradusiu dėl sunkumų, kurių dėl pandemijos apribojimų kyla atvykstant į Honkongą. Namų ūkio darbuotojai negalėjo lankyti savo šeimų užsienio šalyse, kurioms taikomi apribojimai, o atvykstantiems į regiono teritoriją buvo taikomos specialios karantino priemonės. Namų ūkio darbuotojai nebuvo įtraukti į vyriausybės sukurtas premijų sistemas, skirtas ekonomikai remti.

Prekyba žmonėmis

Liepos mėn. JAV trečius metus iš eilės įtraukė Honkongą į 2 pakopos stebėjimo sąrašą. JAV pažymėjo, kad Honkongas, nors ir deda daug pastangų, neatitinka minimalių prekybos žmonėmis panaikinimo standartų. JAV paragino priimti teisės aktus, kuriais būtų visiškai kriminalizuojama visų formų prekyba žmonėmis.

Gruodžio mėn. vyriausybė sugriežtino prašymus suteikti apsaugą pagal negražinimo principą pateikusių asmenų išsiuntimo politiką⁴⁵. Imigracijos departamentas gali išsiųsti teismo sprendimo laukiančius pareiškėjus, kai teismas atmeta jų prašymą dėl teisminės peržiūros. Apskaičiuota, kad gali būti nedelsiant išsiųsta 1 200 žmonių. Žmogaus teisių srities teisininkai apgailestavo, kad nebuvo konsultuojamasi su nevyriausybinėmis organizacijomis, pilietinės visuomenės grupėmis, mokslininkais, Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro Honkongo biuru ir teisininkais.

II. Ekonominė raida

Honkongo ekonomika yra labai atvira (prekyba prekėmis sudaro daugiau kaip 300 proc. BVP). Honkongas yra penkta pagal dydį prekybos ekonomikos šalis

⁴² <https://theinitium.com/article/20220225-hongkong-domestic-workers-who-caught-the-covid19-virus/>.

⁴³ <https://www.scmp.com/yp/discover/news/hong-kong/article/3177657/no-home-away-home-domestic-workers-terminated-after>.

⁴⁴ <https://www.info.gov.hk/gia/general/202209/30/P2022093000326.htm?fontSize=1>.

⁴⁵ <https://www.scmp.com/news/hong-kong/law-and-crime/article/3202303/new-get-tough-policy-refugee-appeals-against-deportation-orders-comes-force-hong-kong>.

pasaulyje (2021 m.)⁴⁶ ir trečia pagal dydį investicijų srautų paskirties vieta pasaulyje (2021 m.). Jis yra septintas pagal dydį investicijų šaltinis pasaulyje⁴⁷.

Honkongas, įgyvendindamas komercinius susitarimus, atskirai nuo žemyninės Kinijos nustatydamas pinigų politiką ir savarankiškai dalyvaudamas daugelio tarptautinių organizacijų ir daugiašalių subjektų veikloje, toliau naudojosi nepriklausomais jam suteiktais įgaliojimais. Tarp minėtų organizacijų yra Finansinių veiksmų darbo grupė ir Pasaulio prekybos organizacija. Honkongas taip pat toliau buvo atskira nuo žemyninės Kinijos teisinė jurisdikcija, ypač ekonominės politikos srityje. Jis išlaikė atskirą valiutą, kuriai netaikomi kapitalo apribojimai, taip pat atskiras reguliavimo struktūras, skirtas jo teritorijoje veikiančioms įmonėms prižiūrėti. Vieni iš pagrindinių vyriausybės prioritetų buvo talentų ir įmonių sugražinimas į Honkongą ir ekonominės integracijos į žemyninę Kiniją stiprinimas.

Finansų srityje Honkongas tebėra viena didžiausių kapitalo rinkų pasaulyje, kuri ir toliau yra susieta su Kinijos finansų rinka.

Birželio mėn. pateiktos Jungtinių Tautų prekybos ir plėtros konferencijos 2022 m. Pasaulio investicijų ataskaitos duomenimis⁴⁸, Honkongas 2021 m. ir toliau buvo **trečia pagal dydį tiesioginių užsienio investicijų paskirties vieta pasaulyje**. Vis dėlto užsienio įmonės sumažino savo veiklos regione mastą, taip pat išvyko gabiausi užsienio ir vietos specialistai, daugiausia dėl su COVID-19 susijusių apribojimų, todėl 2022 m. birželio mėn., palyginti su ankstesniais metais, gyventojų skaičius buvo sumažėjęs 121 500 asmenų, arba 1,6 proc. (iš jų 95 000 dėl išvykusių gyventojų ir 26 500 dėl gimimo atvejų skaičių viršijusio mirties atvejų skaičiaus)⁴⁹.

2022 m. Honkongo ekonomika ėmė smukti. 2021 m. paaugusi 6,3 proc., per pirmuosius devynis 2022 m. mėnesius, palyginti su ankstesniais metais, ji susitraukė 3,3 proc.⁵⁰ Finansų ir prekybos bei logistikos sektoriai, kurių veiklos rezultatai 2021 m. buvo geri, ataskaitiniais metais susidūrė su sunkumais. Be to, nuo turizmo priklausomų pramonės sektorių rezultatai ir toliau buvo

⁴⁶ Pasaulio prekybos organizacija, 2022 m. pasaulio prekybos statistikos apžvalga, https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtsr_2022_e.htm.

⁴⁷ Jungtinių Tautų prekybos ir plėtros konferencija, 2022 m. Pasaulio investicijų ataskaita, <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2022>.

⁴⁸ Jungtinių Tautų prekybos ir plėtros konferencija, 2022 m. Pasaulio investicijų ataskaita, kurioje nagrinėjamos pasaulinės ir regioninės investicijų tendencijos ir nacionalinės bei tarptautinės politikos raida, 2022 m. birželio 9 d., pateikiama adresu <https://unctad.org/webflyer/world-investment-report-2022>.

⁴⁹ Pranešimas spaudai „Gyventojų skaičius 2022 metų viduryje“, Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo gyventojų surašymo ir statistikos departamentas, 2022 m. rugpjūčio 11 d., pateikiamas adresu https://www.censtatd.gov.hk/en/press_release_detail.html?id=5078.

⁵⁰ Išankstinės 2022 m. trečiojo ketvirčio bendrojo vidaus produkto prognozės, Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo gyventojų surašymo ir statistikos departamentas, 2022 m. lapkričio mėn.

nepakankamai geri, nes neatvyko turistų. Honkongo ekonomika **dar nepasiekė 2018 m.** (iki pandemijos ir prieš 2019 m. protestus) **buvusio lygio.**

Infliacija išliko nedidelė – per pirmuosius dešimt ataskaitinių metų mėnesių vartotojų kainų indeksas, palyginti su ankstesniais metais, padidėjo 1,9 proc.⁵¹

Darbo rinka buvo stabili. 2022 m. balandžio mėn. nedarbas pasiekė aukščiausią lygį – 5,4 proc., paskui ėmė laipsniškai mažėti ir spalio mėn. siekė 3,8 proc. (beveik tiek pat kaip ir ataskaitinių metų pradžioje, t. y. 3,9 proc.)⁵². Pirmuosius dešimt 2022 m. mėnesių nedarbo lygis siekė vidutiniškai 4,5 proc., t. y. sumažėjo, palyginti su 2021 m. (5,2 proc.), tačiau viršijo prieš COVID-19 krizę buvusį 3 proc. lygį.

Susitraukė **prekybos ir logistikos** sektorius, kuriame sukuriama apie 20 proc. Honkongo BVP ir kuris prisidėjo prie ekonomikos atsigavimo 2021 m. Pirmąjį 2022 m. pusmetį importo ir eksporto sektoriuose sukuriamas BVP, palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo 6,9 proc. Taip atsitiko todėl, kad Honkongo išorės prekybos prekėmis vertė per pirmuosius 10 mėnesių, palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo 4,0 proc. iki 7,97 trln. HKD (984 mlrd. EUR)⁵³. Ataskaitiniais metais padėtis pablogėjo, o išorės prekybos vertė, palyginti su ankstesnių metų liepos–spalio mėn. laikotarpiu, sumažėjo 11,1 proc.

Finansų sektorius, kuriame sukuriama 23 proc. Honkongo BVP ir kuris pastaraisiais metais buvo pagrindinė ekonomikos augimo varomoji jėga, augimas pirmąjį 2022 m. pusmetį pastebimai sulėtėjo ir, palyginti su ankstesniais metais, siekė tik 0,8 proc.⁵⁴

Pirminių viešų akcijų siūlymų (IPO) skaičius per pirmuosius 11 mėnesių sumažėjo iki 69 siūlymų (tuo pačiu laikotarpiu 2021 m. buvo pateikti 83 siūlymai), o pirminių viešų akcijų siūlymų vertė, palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo 70,6 proc. iki 87,8 mlrd. HKD (10,8 mlrd. EUR). 2021 m. miestas buvo ketvirtas pagal dydį pirminių viešų akcijų siūlymų centras pasaulyje (2020 m. jis užėmė antrą, o 2019 m. – pirmą vietą).

Nuo ataskaitinių metų pradžios **Honkongo indekso „Hang Seng“** vertė sumažėjo 15,8 proc. (gruodžio 13 d.), o Honkongo vertybinių popierių biržos

⁵¹ Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo gyventojų surašymo ir statistikos departamentas, <https://www.censtatd.gov.hk/en/scode270.html#section3>.

⁵² Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo gyventojų surašymo ir statistikos departamentas, <https://www.censtatd.gov.hk/en/scode200.html#section3>.

⁵³ Pagal 2022 m. gruodžio mėn. valiutos kursą 1 EUR buvo lygus 8,0965 HKD.

⁵⁴ BVP grandininiai apimtys matai pagal ekonominę veiklą, išreikšti grandininio susiejimo metodu apskaičiuotais doleriais (2019 m.), Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo gyventojų surašymo ir statistikos departamentas, pateikiama adresu https://www.censtatd.gov.hk/en/web_table.html?id=310-34501.

rinkos kapitalizacija nusmuko 21,4 proc. iki 33,3 trln. HKD (4,1 trln. EUR). 2022 m. rugsėjo mėn. pabaigoje Honkongas buvo septinta pagal dydį pasaulyje ir ketvirta pagal dydį Azijoje akcijų rinka (pagal rinkos kapitalizaciją), taip pat didžiausias verslo operacijų ženminbi juaniais centras nežemyninėje dalyje. Per pirmuosius 11 mėnesių vidutinė dienos apyvarta rinkoje, palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo 27,7 proc. iki 124 mlrd. HKD (15,3 mlrd. EUR)⁵⁵.

Rinkos kapitalizacijos ir pirminių viešų akcijų siūlymų skaičiaus sumažėjimą nulėmė pasauliniai ir regioniniai sunkumai, be kita ko: i) didėjanti infliacija ir pinigų politikos griežtinimas; ii) silpnėjanti pasaulio ekonomika ir atsirandanti geopolitinė įtampa; iii) susirūpinimas dėl Kinijos ekonomikos ir dinamiškos nė vieno naujo užsikrėtimo COVID-19 atvejo politikos, ypač todėl, kad Honkongo akcijų rinkos kapitalizaciją iš esmės sudaro žemyninės Kinijos įmonės.

Nuo turistų išleidžiamų lėšų priklausomų pramonės sektorių (mažmeninės prekybos, maisto ir gėrimų, transporto, kelionių, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų) veiklos rezultatai vis dar buvo nepakankamai geri, nes, ataskaitinių metų pabaigoje sušvelninus kelionių apribojimus, turistų srautai labai nepadidėjo. Per pirmuosius dešimt 2022 m. mėnesių Honkonge apsilankė tik 330 223 turistai⁵⁶ – mažiau nei 1 proc. visų 2018 m. atvykusių turistų (65 mln.). 78 proc. turistų buvo žemyninės Kinijos gyventojai, kuriems tenka apie 40 proc. miesto mažmeninės prekybos apimties. Pirmąjį 2022 m. pusmetį **apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų** bei **didmeninės bei mažmeninės prekybos** sektoriuose sukuriama BVP, palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo atitinkamai 16,7 proc. ir 7,1 proc. Jų indėlis į BVP sudarė atitinkamai tik 46 proc. ir 41 proc. pirmąjį 2018 m. pusmetį užregistruoto lygio. Per pirmuosius dešimt 2022 m. mėnesių mažmeninė prekyba, palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo 0,7 proc. iki 286,8 mlrd. HKD (35,4 mlrd. EUR), o restoranų pajamos per pirmuosius devynis mėnesius, palyginti su ankstesniais metais, – 9,2 proc. iki 61,3 mlrd. HKD (7,6 mlrd. EUR). Abu rodikliai buvo maždaug 30 proc. mažesni už 2018 m. užregistruotą lygį. Dėl privalomo karantino viešbučių kambarių užimtumo rodiklis siekė 65 proc. (2021 m. – 61 proc., o 2018 m. – 91 proc.).

Aviacijos sektoriui ir susijusiems sektoriams taip pat teko vykdyti veiklą sudėtingomis sąlygomis. Per pirmuosius 10 mėnesių skrydžių skaičius

⁵⁵ TVF ataskaita „Išsamus vertinimas, kaip Kinijos Liaudies Respublika ir Ypatingasis Administracinis Regionas Honkongas laikosi finansų rinkų infrastruktūros principų“, šalies ataskaita Nr. 21/122, 2021 m. birželio 15 d., pateikiama adresu <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2021/06/15/Peoples-Republic-of-ChinaHong-Kong-Special-Administrative-Region-Financial-Sector-460761>.

⁵⁶ „Turistų atvykimas į Honkongą“, Honkongo turizmo taryba, pateikiama adresu https://partnernet.hktb.com/en/research_statistics/latest_statistics/index.html.

Honkongo tarptautiniame oro uoste, palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo 5,3 proc. ir siekė vos 30 proc. 2018 m. lygio. Keleivių skaičius nuo 1 mln. keleivių per pirmuosius dešimt 2021 m. mėnesių padidėjo iki 3 mln., tačiau tai sudarė tik 5 proc. 2018 m. užregistruoto keleivių skaičiaus (61,8 mln.). Oro transporto krovinių kiekis, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu ankstesniais metais, sumažėjo 14 proc. ir sudarė 84 proc. 2018 m. lygio. Nors vėliau 2022 m. skrydžių sustabdymo mechanizmas buvo panaikintas, dėl orlaivių įguloms taikomų apribojimų buvo sudėtinga didinti skrydžių skaičių.

Statybos pramonėje sukuriamas BVP per pirmąjį metų pusmetį padidėjo 5,3 proc., tačiau **nekilnojamojo turto sandorių skaičius** tuo pačiu laikotarpiu sumažėjo 6,8 proc. Per pirmuosius devynis mėnesius nekilnojamojo turto kainos ir nuomos mokesčiai sumažėjo, tačiau Honkongas ir toliau buvo vienas brangiausių miestų pasaulyje⁵⁷.

Honkongo pinigų institucija (HKMA) keletą kartų ėmėsi veiksmų, kad, JAV didėjant palūkanų normoms ir kylant JAV dolerio kursui, sustiprintų Honkongo dolerį. Buvo siekiama užtikrinti, kad valiutos kursas nenukristų žemiau pagal YAR susietą valiutų kurso sistemą nustatyto santykio „1 USD = 7,75–7,85 HKD“ apatinės ribos, t. y. 7,85 HKD. 2022 m. Honkongo pinigų institucija Honkongo bazinę palūkanų normą padidino nuo 0,50 proc. metų pradžioje iki 4,25 proc. lapkričio mėn. pabaigoje. Honkongo pinigų institucija taip pat pasinaudojo YAR užsienio valiutos atsargomis, kurios sumažėjo nuo 497 mlrd. USD metų pradžioje iki 423 mlrd. USD lapkričio mėn. pabaigoje.

Verslo aplinka

Ataskaitiniais metais pagrindinis verslo bendruomenei susirūpinimą keliantis klausimas buvo kovos su COVID-19 politika. Neigiamą poveikį verslo nuotaikoms padarė ir **politiniai pokyčiai**, susiję su informacijos laisvei kylančiu pavojumi, NSĮ įgyvendinimu, duomenų privatumo nuostatomis ir sankcijomis.

Verslo bendruomenė pasisakė už tai, kad būtų parengtos veiksmų gairės, kaip visiškai panaikinti su COVID-19 susijusius apribojimus. Šie apribojimai, įskaitant privalomą testavimą ir riziką, kad teks laikytis karantino, jeigu testo rezultatai bus teigiami, ir toliau buvo viena iš kliūčių, trukdančių susigrąžinti talentus ir turistus. Dalinis YAR atvėrimas padarė neigiamą poveikį

⁵⁷ Žurnalo „The Economist“ atliktas Pragyvenimo išlaidų pasaulyje 2022 m. tyrimas, pateikiamas adresu <https://www.economist.com/graphic-detail/2022/11/30/the-worlds-most-and-least-expensive-cities>.

Honkongo, kaip regioninių būstinių centro, konkurencingumui. Padėtis dar labiau pablogėjo dėl žemyninėje Kinijoje nustatytų apribojimų, be kita ko, iš Honkongo atvykstantiems asmenims taikomų karantino reikalavimų, kurie susilpnino Honkongo, kaip verslo vartų, vaidmenį. Nors rugsėjo mėn. karantino priemonės buvo sušvelnintos, spalio mėn. atvykusių turistų skaičius sudarė tik 2,5 proc. prieš prasidedant COVID-19 pandemijai (2019 m. spalio mėn.) buvusio lygio, o tai taip pat sutrukdė visiškam atsigavimui.

Atlikus metinį užsienio įmonių Honkonge tyrimą⁵⁸ nustatyta, kad iki 2022 m. birželio 1 d. **užsienio įmonių** (išskyrus žemyninės Kinijos įmones) **skaičius** sumažėjo 5,2 proc., palyginti su 2019 m. birželio mėn. (prieš COVID-19 pandemiją) buvusiu lygiu, ir 1,5 proc., palyginti su 2021 m. birželio mėn. Dar labiau sumažėjo užsienio įmonių regioninių būstinių skaičius: nuo 2021 m. birželio mėn. – 3,7 proc., o nuo 2019 m. birželio mėn. – 12,5 proc. Šiais duomenimis patvirtinami neoficialūs įrodymai, kad įmonės mažina veiklos mastą arba veiklą perkelia į kitus miestus. Nors, tyrimo duomenimis, ne Kinijos kilmės užsienio įmonių skaičius sumažėjo, Honkonge veiklą vykdančių žemyninės Kinijos įmonių skaičius nuo 2019 m. birželio mėn. padidėjo 17,5 proc.

Per pastaruosius dvejus metus dėl emigracijos ir iš miesto išvykstančių užsienio darbuotojų **vietos darbo jėga** sumažėjo 140 000 asmenų (2022 m. spalio mėn. duomenys)⁵⁹.

2022 m. spalio 19 d. savo metiniame **politiniame pranešime** vyriausybės vadovas Johnas Lee pateikė pasiūlymų dėl ekonomikos rėmimo ir plėtros politikos. Siekdamas užtikrinti tolesnę Honkongo, kaip inovacijų ir technologijų centro, plėtrą, Johnas Lee paskelbė tikslą per penkerius metus į inovacijų ir technologijų sektorių pritraukti 10 mlrd. HKD (1,2 mlrd. EUR) investicijų. Bus išplėsta YAR inovacijų ir technologijų infrastruktūra, o Honkongo universitetų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros komercinimui remti bus skirta 10 mlrd. HKD (1,2 mlrd. EUR). Taip pat bus skatinama didelės vertės gamyba. Honkongo, kaip prekybos ir logistikos centro, padėtis bus stiprinama daugiausia dėmesio skiriant didelės pridėtinės vertės jūrų paslaugoms ir logistikai, įvairiarūšiam transportui ir palankesnių sąlygų sausumos ir tarpvalstybiniais srautams į žemyninę dalį ir iš jos sudarymui. Bus racionalizuojamas oro uosto, kuriame ataskaitiniais metais pradėta naudoti trečiąjį kilimo ir tūpimo taką, eksploatavimas. Kalbant apie Honkongo, kaip finansų centro,

⁵⁸ 2022 m. metinio Honkongo įmonių, kurių patronuojančiosios įmonės įsteigtos už Honkongo ribų, tyrimo ataskaita, Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo gyventojų surašymo ir statistikos departamentas, pateikiama adresu <https://www.censtatd.gov.hk/en/EIndexbySubject.html?pcode=B1110004&scode=360>.

⁵⁹ Vyriausybės vadovo 2022 m. politinis pranešimas, 2022 m. spalio mėn., pateikiamas adresu <https://www.policyaddress.gov.hk/2022/en/policy.html>.

konkurencingumą, paskelbta apie priemones, kuriomis, be kita ko, siekiama tobulinti programos „Bond Connect“⁶⁰ pietinę jungtį, stiprinti Honkongo, kaip didžiausio pasaulyje Kinijos juonio verslo centro, vaidmenį ir remti draudimo ir lėšų bei turto valdymo sektorius, įskaitant atleidimą nuo mokesčių siekiant į Honkongą pritraukti daugiau šeimos biurų. Dar vienas prioritetas – Honkongo, kaip intelektinės nuosavybės ir komercinio arbitražo centro, plėtra.

Šiaurės metropolis – prie sienos su žemynine Kinija esanti plėtros zona, apimsianti gyvenamuosius rajonus ir inovacijų bei technologijų centrą, – padės integruoti Honkongą į Šendženo miestą ir Didesnįjį įlankos regioną. Pradėti **Šiaurės metropolio** infrastruktūros įrengimo darbai. Naujajame rajone bus sukurta pirmoji dvigubos prieigos zona tarp žemyninės Kinijos ir Honkongo, padėsianti miesto ekonominį ir administracinį traukos centrą perkelti į šiaurę, o pietinėje miesto dalyje daugiausia dėmesio bus skiriama turizmui ir laisvalaikio veiklai. Aplinkosaugos organizacijos atkreipė dėmesį į tai, kad šis plėtros projektas gali daryti poveikį gamtos draustiniams ir šlapynių išsaugojimo parkams, kurie yra svarbūs švelninant klimato kaitos poveikį.

Kalbant apie **žaliąjį finansavimą**, Honkonge ataskaitiniais metais pagal 2018 m. pradėtą vyriausybės žaliųjų obligacijų programą buvo išleista papildomų žaliųjų obligacijų. Tikslas – skatinti vietos žaliųjų obligacijų rinką, kartu siekiant miesto anglies dioksido poveikio neutralumo tikslo. Be to, vertybinių popierių biržoje pradėjo veikti savanoriška prekybos apyvartiniais taršos leidimais platforma.

Spalio 31 d. Honkonge buvo pristatyta **virtualiojo turto strategija**⁶¹, kurią daugelis laiko žingsniu palankesnės pozicijos kriptoturto ir kriptovaliutos atžvilgiu link. Pagal šią strategiją nustatyta licencijų išdavimo kriptoturto paslaugų teikėjams tvarka, bus sudarytos sąlygos atlikti mažmeninės prekybos sandorius ir skatinama Honkonge kurti kriptovaliutų biržas.

Vyriausybės parama ir fiskalinė padėtis

Buvo **manoma**, kad dėl padidėjusių išlaidų ir silpnos ekonomikos Honkongo **biudžetas 2022–2023 finansiniais metais**, kurie baigiasi 2023 m. kovo mėn., **bus deficitinis**. 2022–2023 finansinių metų biudžete daugiau kaip 170 mlrd. HKD (21 mlrd. EUR) buvo numatyta su COVID-19 susijusioms

⁶⁰ Pagal programą „Bond Connect“, kaip ir pagal kai kurias kitas obligacijų susiejimo programas, investuotojai gali per Honkongą (šiaurinę jungtį) prekiauti žemyninės Kinijos obligacijų rinkoje, o žemyninės Kinijos investuotojai – per pietinę jungtį prekiauti Honkonge.

⁶¹ Politinis pareiškimas „Virtualiojo turto sektoriaus plėtra Honkonge“, Finansinių paslaugų ir izdo biuras prie Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo vyriausybės, pateikiamas adresu <https://www.info.gov.hk/gia/general/202210/31/P2022103000454.htm>.

priemonėms⁶², pavyzdžiui, izoliavimui skirtų patalpų įrengimui, pastangoms suvaldyti pandemiją ir finansinei paramai gyventojams ir įmonėms. Biudžeto prognozės buvo pateiktos tikintis, kad 2022 m. ekonomika paaugs 2–3,5 proc., o ne susitrauks, kaip iš tikrųjų įvyko.

Rugsėjo mėn. finansų sekretorius įspėjo, kad valstybės biudžeto deficitas visus finansinius metus gali siekti 100 mlrd. HKD (12,4 mlrd. EUR). Tai būtų trečiasis deficitinis biudžetas per ketverius metus: 2019–2020 finansiniais metais biudžeto deficitas siekė 17 mlrd. HKD, 2020–2021 finansiniais metais – 252 mlrd. HKD, o 2021–2022 finansiniais metais biudžetas buvo perteklinis (255 mln. HKD)⁶³. Tai – neįprasta ekonominė padėtis šiam regionui, kuriam paprastai būdingas biudžeto perteklius (2019–2020 finansiniais metais biudžetas pirmą kartą per 15 metų buvo deficitinis).

Deficitas daugiausia buvo finansuojamas panaudojant didelius Honkongo fiskalinius rezervus, kurie spalio mėn. siekė 681 mlrd. HKD (84,1 mlrd. EUR), t. y. sumažėjo 16,5 proc., palyginti su ankstesniais metais, ir 35,2 proc., palyginti su 2019 m. spalio mėn., kai buvo sukaupti 1 trln. HKD fiskaliniai rezervai. Rezervai prilygsta apytiksliai 12 mėnesių išlaidų, o prieš COVID-19 pandemiją prilygo 24 mėnesiams išlaidų.

Prekybos politika

Lapkričio mėn. vyriausybė paskelbė oficialiai pradėjusi derybas dėl laisvosios prekybos susitarimo (LPS) su Peru⁶⁴. Pirmasis derybų raundas apėmė tokius klausimus kaip prekyba prekėmis, paslaugos, investicijos, elektroninė prekyba ir mažosios bei vidutinės įmonės. 2021 m. Peru buvo penkta pagal dydį Honkongo prekybos prekėmis partnerė Lotynų Amerikoje. Peru taip pat yra Ramiojo vandenyno aljanso narė, o Honkongas taip pat nagrinėja galimybę pradėti diskusijas dėl LPS su šiuo aljansu.

Ataskaitiniais metais Honkongas, remiamas Regioninės išsamios ekonominės partnerystės narių, toliau siekė prisijungti šios partnerystės.

Iki šiol Honkongas yra pasirašęs aštuonis LPS: su žemynine Kinija (2003 m. birželio mėn.), Naująja Zelandija (2010 m. kovo mėn.), Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybėmis narėmis (2011 m. birželio mėn.), Čile

⁶² „2022–2023 finansinių metų biudžetas“, finansų sekretoriaus Paulo MP Chano kalba, <https://www.budget.gov.hk/2022/eng/index.html>.

⁶³ Mėnesiniai finansiniai rezultatai, Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo valstybės išdas, pateikiami adresu https://www.try.gov.hk/internet/ehpubl_acc0_monfinacial.html.

⁶⁴ Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo vyriausybės pranešimas spaudai, pateikiamas adresu <https://www.info.gov.hk/gia/general/202211/16/P2022111600587.htm?fontSize=1>.

(2012 m. rugsėjo mėn.), Makao (2017 m. spalio mėn.), Pietryčių Azijos valstybių asociacija (2017 m. lapkričio mėn., LPS visapusiškai įsigaliojo 2021 m. vasario mėn.), Sakartvelu (2018 m. birželio mėn.) ir Australija (2019 m. kovo mėn.).

Ekonominė integracija į žemyninę Kiniją

2022 m. pandemijos poveikis toliau stabdė Didesniojo įlankos regiono plėtrą. Pagal 2019 m. Valstybės tarybos paskelbtą pradinį Didesniojo įlankos regiono plėtros planą⁶⁵ 2022-ieji buvo pirmasis etapas, kai turėjo būti optimizuota pramonės struktūra ir užtikrinta suderinta plėtra, grindžiama pagrįstu darbo pasidalijimu, ir mažo anglies dioksido pėdsako gamyba bei mažo anglies dioksido pėdsako gyvenama.

2021 m. kovo mėn. paskelbtame **14-ajame** Kinijos nacionaliniame **penkmečio plane** pakartoti su Didesniuuoju įlankos regionu susiję tikslai ir pabrėžtas Honkongo vaidmuo. Honkongas turi stiprinti savo, kaip tarptautinio finansų centro, vaidmenį ir didinti abipusio patekimo į žemyninės Kinijos ir Honkongo finansų rinkas galimybes. Pagal šį penkmečio planą Honkongas taip pat įpareigotas stiprinti savo, kaip prekybos, inovacijų ir technologijų bei transporto centro, vaidmenį, taip pat plėtoti infrastruktūros jungtis su Didesniuuoju įlankos regionu. Taip pat ketinama plėtoti tarptautines teisinės ir ginčų sprendimo paslaugas bei prekybą intelektinės nuosavybės objektais. YAR turi padėti pritraukti kapitalą ir talentus į Didesnįjį įlankos regioną.

2022 m. birželio mėn. Šendženo **Čianhajaus** ir Honkongo modernių paslaugų pramonės bendradarbiavimo zonoje (Šendžene) buvo paskelbta apie devynias su Honkongu susijusias bendradarbiavimo lengvinimo priemones, apimančias tokias sritis kaip jaunimo inovacijos ir verslumas, technologijų plėtra, finansinės paslaugos, teisinės paslaugos ir medicinos paslaugos.

Vyriausybės vadovo politiniame pranešime nurodytos ir kitos su Didesniuuoju įlankos regionu susijusios priemonės, be kita ko: 1) paramos Honkongo įmonėms, plečiančioms veiklą Didesniajame įlankos regione, stiprinimas; 2) įvairiarūšio transporto integracijos ir Honkongo oro uosto jungčių su Didesniuuoju įlankos regionu (įskaitant tiesioginio susisiekiimo infrastruktūrą) gerinimas; 3) teisinės praktikos konvergencijos ir tarpininkavimo skatinimas; 4) aktyvesnis Honkonge registruotų vaistų ir medicinos priemonių naudojimas Didesniajame įlankos regione (pagal 2021 m. įgyvendintas bendradarbiavimo lengvinimo priemones).

⁶⁵ Pradinis Guangdongo, Honkongo ir Makao didesniojo įlankos regiono plėtros planas (neoficialus vertimas), pateikiamas adresu <https://www.bayarea.gov.hk/en/outline/plan.html>.

Honkongas taip pat siekia leisti draudimo bendrovėms Didesniojo įlankos regiono miestuose teikti draudimo po pardavimo paslaugas, kad Didesniojo įlankos regiono gyventojams, turintiems Honkonge įsigytus draudimo liudijimus, būtų teikiamos paramos paslaugos ir suteikiama abipusio patekimo į draudimo rinkas galimybių.

III. Honkongo ir žemyninės Kinijos santykiai

Minint 25-ąsias Honkongo perdavimo metines, **nuo birželio 30 d. iki liepos 1 d. Honkonge lankėsi** Kinijos komunistų partijos generalinis sekretorius ir Kinijos **prezidentas Xi Jinpingas**. Tai buvo pirmasis jo vizitas į Honkongą nuo 2017 m. ir pirmasis vizitas už žemyninės Kinijos ribų nuo 2020 m. prasidėjusio COVID-19 protrūkio. Xi Jinpingas vadovavo Honkongo šeštosios kadencijos vyriausybės inauguracijos ceremonijai ir prisaikdino vyriausybės vadovą Johną Lee.

Ta proga Xi Jinpingas pasakė kalbą, kurioje teigė, kad principas „viena šalis – dvi sistemos“ atitinka ne tik pagrindinius Honkongo, bet ir visos šalies interesus. Jis apibendrino per pastaruosius 25-ius metus įgytą patirtį ir pabrėžė, kad svarbu visapusiškai ir sąžiningai įgyvendinti principą „viena šalis – dvi sistemos“, be kita ko, išlaikyti bendrą centrinės vyriausybės jurisdikciją, užtikrinti aukšto lygio Honkongo autonomiją ir tai, kad Honkongą valdytų patriotai, taip pat išsaugoti išskirtinį Honkongo statusą ir jo pranašumus.

Be to, Xi Jinpingas naujai administracijai ir visuomenei pateikė „keturis pasiūlymus“: gerinti valdymą, toliau aktyviai skatinti ekonomikos augimą, spręsti žmonėms susirūpinimą keliančius klausimus ir bendradarbiauti siekiant užtikrinti darną ir stabilumą. Jis susitiko su įstatymų leidžiamosios institucijos, teisminių institucijų, privačiojo sektoriaus atstovais ir įvairių visuomenės sektorių lyderiais bei atliko Liaudies išlaisvinimo armijos įgulos patikrinimą.

Praėjus kelioms savaitėms po Xi Jinpingo vizito vyriausybė ir Pekiną palaikančios organizacijos surengė seminarus liepos 1 d. pasakytai kalbai išnagrinėti. Švietimo biuras mokykloms ir vaikų darželiams išplatino šios kalbos kopijas.

Prieš Komunistų partijos suvažiavimą buvo pakeista keletas už Honkongą atsakingų centrinės vyriausybės agentūrų darbuotojų, įskaitant Liaudies išlaisvinimo armijos Honkongo įgulos narius.

Buvo toliau ribojamos kelionės tarp Honkongo ir žemyninės Kinijos. Vyriausybės vadovas Johnas Lee atšaukė savo pirmąjį vizitą į Guangdongo

provinciją. Dėl pandemijos teko atidėti rugpjūčio mėn. planuotą Nacionalinio liaudies kongreso atstovų iš Honkongo vizitą į Sindziangą.

Gruodžio 15 d. buvo surengti Honkongo atstovų rinkimai į Nacionalinio liaudies kongreso deputatus. Pagal 2022 m. kovo mėn. Nacionalinio liaudies kongreso patvirtintą atstovų rinkimo tvarką Rinkimų kolegiją sudarė tik Rinkimų komiteto nariai iš Kinijos.

Spalio mėn. Kinija iš savo konsulato Didžiosios Britanijos Mančesterio mieste atšaukė šešis pareigūnus. Tai įvyko po to, kai Jungtinės Karalystės teisėsaugos institucijos dėl incidento, susijusio su užsienyje protestavusiais Honkongo gyventojais, paprašė panaikinti tų pareigūnų diplomatinį imunitetą⁶⁶.

Per **pirmąjį vyriausybės vadovo Johno Lee vizitą į Pekiną** gruodžio 21–24 d. Prezidentas Xi Jinpingas ir ministras pirmininkas Li Keqiangas palankiai įvertino jo darbą. Johnas Lee taip pat susitiko su antruoju pagal rangą Kinijos komunistų partijos pareigūnu Li Qiangu.

Žemyninė Kinija buvo pagrindinė Honkongo prekybos prekėmis partnerė, kuriai per pirmuosius dešimt 2022 m. mėnesių teko 49 proc. visos Honkongo prekybos apimties. Savo ruožtu Honkongas buvo svarbus žemyninės Kinijos prekybos centras ir pirmuosius devynis 2022 m. mėnesius buvo penktas pagal dydį Kinijos prekybos partneris.

Guangdongo provincija ir toliau buvo svarbi Honkongo laikinojo išvežimo perdirbti bazė. Svarbiausias Honkongo prekybos susitarimas yra 2003 m. su žemynine Kinija sudarytas Glaudesnės ekonominės partnerystės susitarimas. 2022 m. nebuvo padaryta jokių esminių šio susitarimo pakeitimų. Iš žemyninės Kinijos ir į ją per Honkongą reeksportuojamų prekių vertė sudarė apie 90 proc. visos 2021 m. Honkongo prekybos reeksportuojamomis prekėmis vertės.

Honkongas ir toliau buvo pagrindinė žemyninės Kinijos lengvatinių mokesčių zona ir investicijų centras. 2021 m. pabaigoje žemyninė Kinija buvo didžiausias Honkongo tiesioginių užsienio investicijų (TUI) šalyje, išskyrus lengvatinių mokesčių zonas, šaltinis ir pirmoji Honkongo tiesioginių investicijų užsienyje paskirties vieta: žemyninės Kinijos TUI šalyje sudarė 28 proc. visų TUI šalyje, o Honkongo TUI žemyninėje Kinijoje – 49 proc. visų jo tiesioginių investicijų užsienyje⁶⁷. Savo ruožtu Honkongas ir toliau buvo pagrindinė žemyninės Kinijos TUI paskirties vieta ir pagrindinis TUI

⁶⁶ <https://www.thestandard.com.hk/section-news/section/47096428/248254/UK-row-ends-as-China-recalls-diplomats>.

⁶⁷ Statistinė ataskaita „Honkongo tiesioginių užsienio investicijų statistika“ (2021 m. leidimas), 2022 m. gruodžio 9 d., pateikiama adresu <https://www.censtatd.gov.hk/en/EIndexbySubject.html?pcode=B1040003&scode=260>.

žemyninėje dalyje šaltinis: Kinijos TUI Honkonge ir Honkongo TUI žemyninėje dalyje sudarė daugiau kaip pusę visų TUI kiekviena kryptimi. Į Honkongo biržos sąrašus buvo įtrauktos 1 395 žemyninės dalies bendrovės, sudarančios 77 proc. visos rinkos kapitalizacijos.

Honkongo ir žemyninės Kinijos kapitalo rinkos sujungtos **Vertybinių popierių susiejimo programa**, kuria Honkongo vertybinių popierių birža sujungiama su analogiškais Šanchajaus ir Šendženo biržomis, ir programa „Bond Connect“ – abipusio patekimo į obligacijų rinkas programa. 2021 m. rugsėjo mėn. šios programos buvo papildytos pradėjusia veikti Didesniajam įlankos regionui skirta Turto valdymo jungties programa, suteikiančia galimybę reikalavimus atitinkantiems žemyninės Kinijos, Honkongo ir Makao gyventojams investuoti į turto valdymo produktus, kuriuos bankai platina vieni kitų rinkose.

Honkongas sustiprino lengvatinio abipusio patekimo į žemyninės Kinijos kapitalo rinką galimybes. Į Vertybinių popierių susiejimo programą buvo įtraukti biržiniai fondai, todėl tarptautiniai investuotojai gali pirkti reikalavimus atitinkančius biržinius produktus žemyninėje dalyje, o žemyninės dalies investuotojai – pirkti reikalavimus atitinkančius biržinius produktus Honkonge. Taip pat buvo paskelbta, kad pradės veikti Apsikeitimo sandorių rinkų jungties (angl. *Swap Connect*) programa⁶⁸, palengvinsianti Honkongo ir žemyninės Kinijos abipusį patekimą į tarpbankinių palūkanų normų apsikeitimo sandorių rinkas ir suteiksianti investuotojams į žemyninės dalies obligacijų rinką papildomą investicijų ir rizikos valdymo priemonę. Pirmiausia pradės veikti šiaurinė jungties dalis, o vėliau bus sukurta ir pietinė dalis.

IV. ES ir Honkongo dvišaliai santykiai ir bendradarbiavimas

Dėl su COVID-19 susijusių kelionių apribojimų ir toliau nebuvo rengiami ES institucijų atstovų aukšto lygio vizitai. Trečius metus iš eilės nevyko metinis **ES ir Honkongo struktūrinis dialogas**. ES mano, kad svarbu palaikyti dialogą susirūpinimą keliančiais klausimais ir abipusio intereso srityse.

ES įmonės ir toliau sudarė didžiausią užsienio verslo bendruomenę, aplenkusios Japonijos, JAV ir Jungtinės Karalystės įmones. 2022 m. birželio mėn. Honkonge verslo veiklą vykdė mažiausiai 1 600 ES įmonių. Daugelis jų (857 įmonės) mieste buvo įsteigusios regionines būstines. ES įmonės veiklą vykdė daugelyje sektorių, įskaitant finansinių ir verslo paslaugų, prekybos ir logistikos, mažmeninės prekybos, maisto ir gėrimų bei statybos

⁶⁸ Kinijos liaudies banko, Honkongo vertybinių popierių ir ateities sandorių komisijos ir Honkongo pinigų institucijos bendras pranešimas, pateikiamas adresu <https://www.hkma.gov.hk/eng/news-and-media/press-releases/2022/07/20220704-3>.

sektorius. Honkongo gyventojų surašymo ir statistikos departamento metinio užsienio įmonių tyrimo duomenimis⁶⁹, ES įmonių skaičius, palyginti su prieš COVID-19 pandemiją (2019 m. birželio mėn.) buvusiu lygiu, sumažėjo tik nežymiai (0,2 proc.) iki 1 600 įmonių. Iš to matyti, kad ES įmonės buvo atsparesnės vietos pokyčiams nei kitos užsienio verslo bendruomenės (tyrimo duomenimis, bendras užsienio įmonių skaičius sumažėjo 5,2 proc.). Vis dėlto į šiuos statistinius duomenis neįtrauktos ES įmonės, kurios sumažino tam tikros veiklos apimtį ir (arba) darbuotojų skaičių arba perkėlė dalį veiklos ir (arba) darbuotojų, tačiau liko Honkonge.

Per pirmuosius devynis 2022 m. mėnesius dvišalės prekybos prekėmis vertė siekė 22,1 mlrd. EUR ir, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu 2021 m., beveik nepasikeitė (sumažėjo 0,03 proc.). ES prekių eksporto į Honkongą vertė siekė 17,9 mlrd. EUR, o importo iš Honkongo – 4,1 mlrd. EUR, taigi ES perteklius sudarė 13,8 mlrd. EUR⁷⁰. Pirmuosius dešimt 2022 m. mėnesių **ES buvo trečia pagal dydį Honkongo prekybos prekėmis partnerė** (po žemyninės Kinijos ir Taivano)⁷¹. Honkongas ir toliau buvo viena iš pagrindinių žemyninės Kinijos ir ES prekybos platformų.

ES ir Honkongo dvišalės prekybos paslaugomis vertė 2021 m., palyginti su ankstesniais metais, padidėjo 25,1 proc. ir pasiekė 34,1 mlrd. EUR⁷². ES importo iš Honkongo vertė siekė 12,3 mlrd. EUR, o ES eksporto į Honkongą – 21,8 mlrd. EUR (išankstiniai duomenys). Taigi ES prekybos perteklius buvo 9,5 mlrd. EUR. Iš išankstinių 2022 m. pirmojo pusmečio duomenų matyti, kad dvišalės prekybos paslaugomis su Honkongu apimtis ir vertė sparčiai didėja (palyginti su ankstesniais metais, padidėjo 21,4 proc. iki 19,3 mlrd. EUR) ir kad ES prekybos perteklius siekia 4,7 mlrd. EUR⁷³.

Abipusės **investicijos** išliko didelės: naujausiais duomenimis, Honkongo investicijos ES siekė 162 mlrd. EUR, o ES investicijos Honkonge – 128 mlrd. EUR⁷⁴.

⁶⁹ 2022 m. metinio Honkongo įmonių, kurių patronuojančiosios įmonės įsteigtos už Honkongo ribų, tyrimo ataskaita, Ypatingojo Administracinio Regiono Honkongo gyventojų surašymo ir statistikos departamentas, pateikiama adresu <https://www.censtatd.gov.hk/en/EIndexbySubject.html?pcode=B1110004&scode=360>.

⁷⁰ Eurostatas, Europos Sąjungos prekyba prekėmis, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/newxtweb/mainxtnet.do>.

⁷¹ Honkongo išorės prekybos prekėmis statistinė ataskaita (2022 m. spalio mėn.), 2022 m. gruodžio 6 d., pateikiama adresu <https://www.censtatd.gov.hk/en/EIndexbySubject.html?pcode=B1020005&scode=230>.

⁷² Eurostatas, išankstiniai Europos Sąjungos prekybos paslaugomis metiniai duomenys, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/bop_its6_det/default/table?lang=en.

⁷³ Eurostatas, Europos Sąjungos ir euro zonos mokėjimų balansas. Ketvirčio duomenys, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/BOP_EU6_Q__custom_457552/default/table.

⁷⁴ Eurostatas, Europos Sąjungos investicijų užsienyje statistika, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/bop_fdi6_geo/default/table?lang=en.

Europos Komisija ir Honkongo valdžios institucijos išsprendė keletą su **prekyba maisto produktais** susijusių klausimų. Pereita prie naujos gyvūninių produktų eksporto iš ES platformos (TRACES NT).

Vykdyti pagal ES ir Honkongo susitarimą dėl muitinių bendradarbiavimo ir savitarpio administracinės pagalbos bei Muitinės atliekamo **intelektinės nuosavybės teisių** vykdymo užtikrinimo veiksmų planą numatytą veiklą trukdė su COVID-19 susiję apribojimai. Honkongas tebebuvo antras pagal į ES importuojamų prekių, kuriomis pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, vertę kilmės šaltinis, net jeigu tos prekės ir nebuvo pagamintos šiame mieste. 2022 m. Honkonge neįvyko susitikimai su Muitų ir akcizų departamento vadovais.

Kalbant apie **apmokestinimą**, Elgesio kodekso grupė kreipėsi į jurisdikcijas, kurios buvo pripažintos svarbiomis dėl atleidimo nuo pajamoms iš užsienio taikomų mokesčių, įskaitant Honkongą. Pradėjus dialogą ir pateikus informaciją, Honkongas įsipareigojo iki 2022 m. pabaigos pakeisti savo atleidimo nuo pajamoms iš užsienio taikomų mokesčių tvarką, nes buvo nustatyta, kad ji neatitinka reikalavimų. 2022 m. gruodžio 14 d. buvo priimtas įstatymo projektas dėl Honkongo apmokestinimo sistemos pakeitimų, susijusių su atleidimo nuo pajamoms iš užsienio taikomų mokesčių tvarka⁷⁵. Šiuo metu vis dar rengiamos įgyvendinimo gairės.

2022 m. sausio 26–27 d. buvo surengtas šeštasis metinis **Techninės pagalbos ir informacijos mainų programos (TAIEX) kovos su prekyba žmonėmis renginys**. Šį praktinį seminarą sudarė dvi po pusę dienos trukusios internetinės sesijos, kurių metu aptarti tokie klausimai kaip tarptautinės tendencijos COVID-19 pandemijos aplinkybėmis, kova su prekyba žmonėmis, apimančia priverstines etninių mažumų santuokas, kova su pinigų plovimu, finansiniai prekybos žmonėmis tyrimai ir pagalba prekybos žmonėmis aukoms. Tai buvo antras kartas, kai šis renginys vyko internetu. Renginys sulaukė nemažo Honkongo suinteresuotųjų subjektų susidomėjimo – prie jo prisijungė apie 70 dalyvių iš kelių vyriausybės departamentų. Praktiniame seminare pranešimus skaitė septyni ES ekspertai.

Siekiant stiprinti bendradarbiavimą su Honkongu, pradėta įgyvendinti **ES ir Honkongo bendradarbiavimo rėmimo priemonę**. Buvo surengti vieši renginiai mokesčių reformos (atleidimo nuo pajamoms iš užsienio taikomų mokesčių) ir tvarumo klausimais.

⁷⁵ <https://www.info.gov.hk/gia/general/202212/14/P2022121400286.htm>.

Dėl su COVID-19 susijusių apribojimų pirmąjį ataskaitinių metų pusmetį nebuvo galima organizuoti **viešosios diplomatijos renginių**, pavyzdžiui, surengti Europos dienos. Sušvelninus apribojimus, betarpiškai vykdoma veikla laipsniškai atnaujinta.

ES biuras surengė **2022 m. ES kino festivalį**, kurio metu buvo parodytas ukrainietiškas filmas. Imtasi ir kitos veiklos, pavyzdžiui, įgyvendinta paplūdimių valymo iniciatyva, paminėta Tarptautinė kovos su homofobija, bifobija ir transfobija diena, surengtas dokumentinių filmų festivalis ir renginys „Speak Dating“, skirtas ES kalboms populiarinti, paminėta Tarptautinė smurto prieš moteris panaikinimo diena ir Pasaulinė AIDS diena. Atsižvelgdamas į NSĮ suvaržytą aplinką, ES biuras nerengė jokių viešų renginių, susijusių su pagrindinėmis laisvėmis ir žmogaus teisėmis.

2020 m. liepos mėn. Tarybos išvadose dėl Honkongo įpareigota toliau **stebėti** demokratijos aktyvistų **teismo procesus**. 2022 m. ES biuras ir ES valstybės narės Honkonge stebėjo 71 teismo procesą.